

GYAKORLATI KÉZIKÖNYV A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEKHEZ

KÖSZÖNTŐ

A fenntartható fejlődés közismert megközelítése szerint a jelen nemzedékek érdekeit akképpen kell szolgálni, hogy a jövő nemzedékek érdekeit se veszélyeztessük, márpedig annak legjobb módja az, ha a jelen generációk kötelezettségeit próbáljuk megfogalmazni, tehát a jelen generációk állítanak fel korlátokat önnön önzésük elé. A jövő nemzedékek gondolata pedig nem valami elvont utalás egy ismeretlen jövőre, hiszen mindenkinek önmagához képest gyermekei, unokái vagy hasonló korú ismerősei, honfitársai jelentik a jövő nemzedéket – a jövő nemzedéke köztünk, velünk együtt él! Döntéseink a jövő nemzedékek már itt lévő képviselői mellett természetesen hosszú távon befolyásolják a még meg nem születettek életét is, felelőségünk tehát még nagyobb. Ferenc pápa április végén a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen arra figyelmeztetett, hogy a konzumizmusba tartunk, amely „saját magunk korlátok nélküli elgondolásához” vezet. Ez „egy szabadelvű, hedonista, önelégedett „szabadság”, amely a fogyasztás és a tárgyak rabszolgáivá tesz bennünket.” Adva van viszont a megoldás: csökkenteni, elkerülni kell ezeket a veszélyeket, megkeresve az utat a józanabb, a környezet – és létünk – korlátait, kereteit is elfogadó, tiszteletben tartó gazdasági, társadalmi, esetünkben fogyasztói magatartás felé.

Ha pedig fogyasztói magatartásról beszélünk, és nem elégszünk meg azzal, hogy fogyasztási szokásainkat mások alakítsák helyettünk, akkor fel kell mérnünk, milyen magatartás képes leginkább a fenntarthatóság irányába mozdítani. A legnagyobb állandó fogyasztó maga az állam, beszerzései – főként közbeszerzései – révén. Az uniós adatok szerint az állami szervek beszerzései európai szinten a GDP közel 14%-át teszik ki, tehát adja magát a lehetőség és feladat, hogy ezt a hatalmas anyagi forrást fenntarthatóbb módon használjuk fel. A közbeszerzés 'zöldítése' számos közvetlen és közvetett pozitív hatással jár. A legnyilvánvalóbb közvetlen hatás, hogy a közbeszerzés során, az eljárásrend számos kínálózó lehetőségét felhasználva megjelenő zöld, környezetvédelmi vagy még tágabban: fenntarthatósági, szempontok hatása a potenciális pályázók széles körében indulnak

meg a vállalkozások és a gazdaság szempontjából nélkülözhetetlen, akár strukturális változások. A legszembetűnőbb közvetett hatás pedig a fogyasztási szerkezet és szokások generális befolyásolása a jó példa erejével.

A körforgásos gazdaság felé való átmenet éppen az ilyen vágány-állításokat igényli, mert ennek számos előnye között – a jelzett fogyasztási struktúraváltozás mellett – megjelenik az olyannyira kívánatos szerkezetváltás is, mintegy a külső gazdasági preferenciák, elvárások belső gazdasági érdekké válása következtében. Ez pedig tartóssá is válhat, nem kis mértékben a fenntarthatósági irányt vett beszerzési gyakorlat következtében. A következmények között kiemelkedően fontos a zöld innováció megjelenése is, amely ugyancsak a gazdaság egészére gyakorolhatást. Innováció alatt itt a fejlődés számos lehetősége értendő, egy csekély szervezési újítástól az energiarendszer egészét érintő átfogó hatékonysági megoldásig. E változásokat szemlélve ne feledjük el, hogy már a legkisebb pozitív következmény is kiemelkedően fontos.

Módom volt jó ideje figyelemmel kísérni a hazai közbeszerzési eljárások, elvárások változásait, ami az utóbbi években egyre nagyobb örömmel, várakozással töltött el. Sok minden történt, amióta 2018-ban a Közbeszerzési Hatóság meghirdette „A fenntartható közbeszerzések évét” és nívódíjat alapított. 2022 végére már odáig jutottunk, hogy a Kormány zöld közbeszerzési stratégiát fogadott el, feladatokat adva a kormánytagoknak. A Fenntartható Magyarországért Program keretében tavaly igényes Környezetvédelmi Közbeszerzési Etikai Kódex készült. Az események tehát örömdetesen felgyorsultak, elvezetve egészen a jelen kiadványig, amely összefoglal, eligazít és számos jó gyakorlattal világít rá arra, hogy a fenntarthatóság szempontjainak elfogadása, beépítése sok kisebb lépés során át vezet el az olyannyira szükséges paradigmaváltásig. A kiváló összegzés és a felsorolt példák egyértelművé teszik mindenki számára, még ha csak a 'zöldítés' elején jár is, hogy a környezetvédelmi szempontok

alkalmazásának számos lehetősége van, mindenki megtalálhatja a számára legkedvezőbbet. Remélhetőleg ennek következtében egyre szélesedni fog az átfogott alkalmazási kör. A következő nagy lépés e téren a fenntarthatósági szempontok eltervezett módon, kötelezettségként való megjelenése lesz a stratégiában.

A közbeszerzések területén tapasztalható etikai, gyakorlati és szabályozási változások a jövő nemzedékek érdekeinek védelme terén mindenképpen

elismerést érdemelnek. A tapasztalatok, eljárások, példák népszerűsítése, terjesztése e változásokat ösztönzi. Mindennek tudatában ajánlom jó szívvel ezt a kiadványt mindenkinek, a csupán mások iránt felelősséget érző érdeklődőktől a közbeszerzési gyakorlatban részes, azt formáló érintettekig.

Budapest, 2023. május hó

Dr. Bándi Gyula
a jövő nemzedékek szószólója

ELŐSZÓ

A Közbeszerzési Hatóság hosszú ideje elkötelezetten dolgozik azért, hogy a hazai közbeszerzési kultúrában is meghonosodjon, idővel természetessé váljon a fenntartható szempontok figyelembevétele a közbeszerzési eljárások előkészítése és lefolytatása során, és e cél elérése érdekében számos eszközzel támogatja a közbeszerzési piac szereplőit.

A Hatóság 2018-ban a fenntartható közbeszerzések éve programja keretében helyezte először fókuszba a környezetvédelmi, szociális és innovatív szempontok alkalmazásának szükségességét, mellyel kapcsolatosan az információk könnyebb hozzáférhetősége érdekében fenntarthatósági microsite-ot hozott létre.

Ugyanebben az évben hirdette meg először a Hatóság pályázatát a Közbeszerzési Kiválósági Díjra és a Közbeszerzési Nívódíjra, melyek odaítélése során minden évben nagy hangsúlyt kap a fenntarthatósági szempontok elterjesztésének igénye, és a fenntartható jó közbeszerzési gyakorlatok népszerűsítése.

A Hatóság a jogalkalmazást támogató edukációs tevékenysége keretében is fontosnak tartja a közbeszerzésben résztvevők és a közbeszerzés iránt érdeklődők naprakész tájékoztatását a fenntartható közbeszerzések vonatkozó aktuális ismeretekről, így a Hatóság szervezésében vagy közreműködésével megvalósuló szakmai konferenciák is rendszeresen a középpontba helyezik a zöld ismeretek bővítését.

A fenntarthatósági célok széleskörű képviselői érdekében a Közbeszerzési Hatóság 2021 áprilisában elindította a Fenntartható Magyarországi Programot, ennek keretében pedig kezdeményezte a Fenntarthatósági munkacsoport megalakítását, melynek munkájában részt vesznek a legnagyobb hazai ajánlatkérők, valamint a Hatósággal fenntarthatósági témában együttműködő szervezetek delegáltjai. 2021. szeptember 1-jén hatályba lépett a Közbeszerzési Hatóság által kiadott közbeszerzési Zöld Kódex, amelyhez önkéntes alapon bármely ajánlatkérő

csatlakozhat, amennyiben elkötelezi magát emellett, hogy alkalmazni fogja a közbeszerzési eljárásai során a fenntarthatósági és zöld szempontokat.

A 2022. év végén a Hatóság önként vállalt fenntarthatósági tevékenysége megerősítést nyert azzal, hogy Magyarország Kormánya az 1646/2022. (XII.22.) számú határozatával elfogadta Magyarország 2022–2027 közötti időszakra szóló zöld közbeszerzési stratégiáját, mely dokumentum egyrészt egységes keretbe foglalja a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos ágazati intézkedéseket, másrészt megteremti annak feltételeit, hogy mind a hazai ajánlatkérői, mind pedig az ajánlattevői oldal felkészülten fogadhassa a zöld közbeszerzés szélesebb körű alkalmazásának esetleges kötelezettségét.

A Stratégia szerint a Hatóság a környezetvédelmi szempontokat tartalmazó közbeszerzések népszerűsítésére irányuló tevékenységét zöld közbeszerzési

kompetenciaként látja el, és a gyakorlati alkalmazásba közvetlenül átültethető zöld közbeszerzési megoldások kidolgozásával és zöld eszköztár létrehozásával segíti a zöld átmenetet. A Stratégiában foglalt feladatok előkészítését és kidolgozását a Hatóság haladéktalanul megkezdte, és nagy várakozással tekint a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó széleskörű szakmai egyeztetések lefolytatására.

Hiszek abban, hogy a zöld közbeszerzések lefolytatásával járó szakmai kihívások, a jól alkalmazható gyakorlati megoldások ismeretének hiánya nem jelenthet akadályt a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő közbeszerzések elterjedésében, és abban is, hogy a fenntarthatósági célok megvalósítását nem kötelezettségek előírásával, hanem a piac résztvevőit ösztönözve, munkájukat segítve, az ajánlatkérői tudatosságot növelve lehet elérnünk.

E célból született meg jelen kiadvány is, mely nem csak az eredményes zöld közbeszerzésekhez elengedhetetlen elméleti ismereteket osztja meg, hanem a már megvalósult hazai gyakorlati jó példák bemutatásával azt is bizonyítani kívánja, hogy Magyarországon is sikerrel folytathatók le a zöld közbeszerzések.

Akár meggyőződésből, akár pedig a várhatóan szigorodó előírások teljesítéséhez szükséges felkészülés céljából lépnek a fenntarthatóság útjára, bízom benne, hogy a Hatóság zöld közbeszerzésekről szóló gyakorlati kézikönyve hasznos segítséget jelent majd munkájuk során, irányt mutatva egy fenntarthatóbb, zöldebb és a jövő generációk felé elkötelezettebb közbeszerzési szemlélet meghonosításához.

Dr. Kovács László
elnök

1. BEVEZETÉS

Az uniós közbeszerzési irányelvek¹ és ezzel összhangban a hazai közbeszerzési jog már 2004 óta kifejezetten rendelkezik arról, hogy az ajánlatkérők hogyan alkalmazhatnak zöld szempontokat közbeszerzési eljárásaikban. Az Európai Unió Bírósága döntéseivel összhangban ugyanakkor már ezt megelőzően, kifejezett jogszabályi rendelkezések hiányában is volt arra lehetőség, hogy az ajánlatkérők a környezetvédelem szempontjait figyelembe véve folytassák le közbeszerzési eljárásaikat.

A Közbeszerzési Hatóság évek óta következetesen és elkötelezetten támogatja a környezetvédelmi szempontok közbeszerzési eljárásokban történő

elterjedését. Jelen kézikönyv célja megkönnyíteni az ajánlatkérők számára a zöld közbeszerzési eljárások gyakorlati megvalósítását. Ennek érdekében átfogóan bemutatja azt az eszköztárat, melyet a hazai közbeszerzési jog, elsősorban a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (Kbt.) kínál számukra, és ismerteti azokat a már megvalósult hazai jó gyakorlatokat, amelyek a gyakorlati alkalmazást segíthetik.

Miért jó a zöld közbeszerzés?

A zöld közbeszerzés számos hasznos célkitűzést szolgál, hiszen azáltal, hogy a közbeszerzési piac volumenét kihasználva a környezetbarát megoldásokat preferálja, képes

- a környezetbarát termékek illetve szolgáltatások keresletének fokozására,
- piacot teremt a környezetbarát termékek gyártói számára,
- hozzájárul az innovatív környezetbarát megoldások kifejlesztéséhez,
- támogatja a környezetbarát termékeket kínáló, esetenként innovatív KKV-kat és
- példát mutat a fogyasztók számára.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árbeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról és az Európai Parlament és a Tanács 2004/17/EK irányelve (2004. március 31.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról (a továbbiakban: 2004. évi irányelvek)

Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: 2014/24/EU irányelv) és az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, és az Európai Parlament és a Tanács 2014/23/EU IRÁNYELVE (2014. február 26.) a koncessziós szerződésekről (a továbbiakban együtt: a 2014. évi irányelvek)

Jó példa: Sátoraljaújhelyi Erzsébet Kórház - Napelemes Park bővítése, meglévő parkoló terület fedetté alakításával

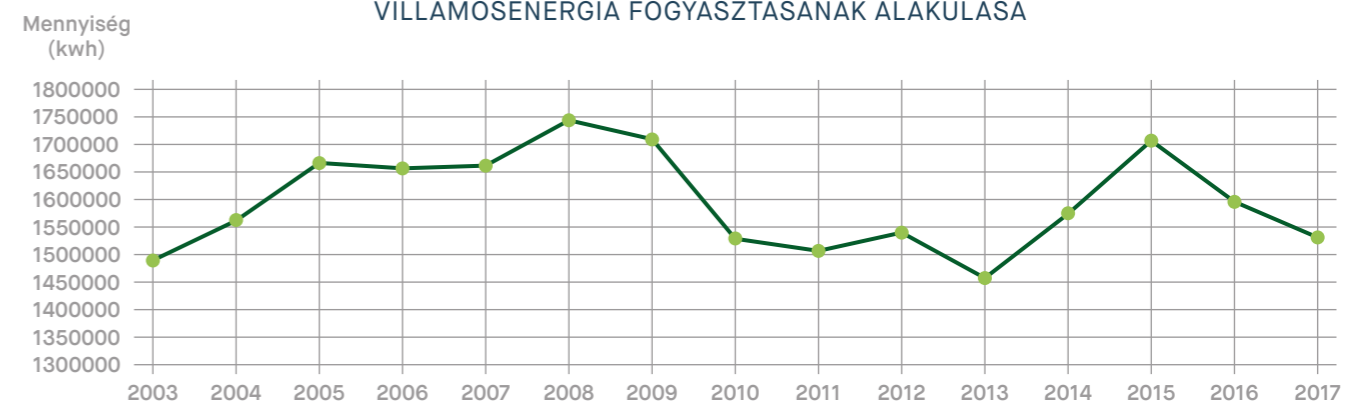
A Sátoraljaújhelyi Erzsébet Kórház több lépcsőben valósított meg megújuló energiarendszer kiépítésére irányuló beruházásokat. A fejlesztés harmadik ütemében a KEHOP 5.2.11. „Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére” pályázat keretében került sor a parkoló lefedésével újabb napelemes cellák elhelyezésére, annak érdekében, hogy a kórház képes legyen nagyobb mértékben megújuló energiaforrásból fedezni villamosenergia igényét.

A projekt fő célja a kórházi energiagörbe „megfogása” volt. Az intézményben lezajlott fejlesztések során a napelemes projektet megelőző öt éves ciklusban számos új technológia került megvalósításra. A fejlődő infrastruktúra a villamos energiafogyasztási görbén jól

látható növekedési trendet generált. A kórház gazdaságossága és a környezeti fenntarthatóság érdekében is elsődleges cél volt a görbe emelkedésének megállítása, illetve mérséklése.

A SÁTORALJAUJHELYI ERZSÉBET KÓRHÁZ
VILLAMOSENERGIA FOGYASZTÁSÁNAK ALAKULÁSA

Az ábrán jól látható a kórházi villamos energia fogyasztás évről-évre is jelentősen változó trendje. A 2000-es évek elejétől 2009-ig egy gyakorlatilag folyamatosan növekvő görbe rajzolódik ki. 2009-ben egy, a teljes kórházra kiterjedő energiatakarékosági akcióterv került kidolgozásra és bevezetésre, ami azonnali hatást hozott, és néhány évre stabilizálta a kórházi fogyasztást. A TIOP keretében megvalósuló fejlesztés révén 2013-ban csökkenés (bontási időszak), majd 2014-től egy jelentős emelkedési trend (új épület, és új technológiák) mutatkoznak

a görbén. 2015-ben a napelemes fejlesztések első lépcsője gyakorol jelentékeny hatást a trendre, melyet a II. ütem tovább fokoz.

A beruházás III. ütemének primer környezeti nyeresége tehát a megújuló energia termelés révén csökkenő CO2 kibocsátás. A beruházás szekunder nyeresége a parkoló leárnyékolása. A fedett parkolási lehetőség révén az az autók túlmelegedésének megelőzésével szintén környezeti nyereség realizálódik.

2. A ZÖLD KÖZBESZERZÉS FOGALMA

A Kbt. már a célkitűzései közt említi a környezetvédelmet, ugyanakkor a zöld közbeszerzés fogalmát nem definiálja.

A zöld közbeszerzési eljárást az Európai Bizottság a Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés című közleményében² olyan eljárásnak határozza meg, „amelynek alkalmazásakor a hatóságok azoknak az áruknak, szolgáltatásoknak és munkálatoknak a beszerzését részesítik előnyben, amelyek más, azonos rendeltetésű árukhoz, szolgáltatásokhoz és munkálatokhoz képest kisebb mértékben terhelik a környezetet”. Jelen útmutató összhangban

Magyarország zöld közbeszerzési stratégiájával³ e fogalomhasználatot azzal a kiegészítéssel veszi át, hogy zöld közbeszerzésnek csak azt tekinti, amikor az ajánlatkérők a közbeszerzési eljárásban az adott árura/szolgáltatásra/építési munkára általánosan vonatkozó kötelező előírásokon túlmenően veszik a környezeti szempontokat figyelembe, vagy ha kifejezetten a közbeszerzések tekintetében érvényesül olyan kötelező szabály, amely az általánosan kötelezőnél szigorúbb környezeti követelményeket támaszt.

A Kbt. a közbeszerzések zöldítése jegyében számos megoldást kínál, az eljárások alábbi elemeihez kapcsolódóan:

- **a beszerzés tárgya,**
- **műszaki leírás,**
- **alkalmassági követelmények,**
- **értékelési szempontok,**
- **szerezésseljesítési feltételek.**

² A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK - Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés COM (2008) 400, 4. oldal.

³ Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája 2022-2027, 4.o.

3. EURÓPAI UNIÓS ÉS HAZAI CÉLKITŰZÉSEK

Az uniós közbeszerzési jog fejlődését és az uniós környezetvédelmi kötelezettségvállalások alakulását áttekintve az utóbbi évtizedekben megfigyelhető az a tendencia, mely egyre inkább a zöld közbeszerzések előtérbe helyezését eredményezi, minél erőteljesebb ösztönzőkkel motiválva az ajánlatkérőket arra, hogy zöld közbeszerzési eljárásokat folytassanak le.

Az Európai Zöld Megállapodás (Green Deal) kiemeli, hogy „A hatóságoknak, köztük az uniós intézményeknek jó példával kell elől járniuk, és zöld közbeszerzési eljárásokat kell lefolytatniuk. A Bizottság további jogszabályokat és iránymutatásokat fog előterjeszteni a zöld közbeszerzésre vonatkozóan.... A Bizottság az ágazati kezdeményezések, az uniós finanszírozás vagy a termékspecifikus jogszabályok keretében kötelező zöld minimumkövetelményeket vagy célértékeket fog javasolni a közbeszerzésekre vonatkozóan. E minimumkövetelmények a gyakorlatban egységes meghatározást fognak biztosítani a zöld közbeszerzés fogalmára, lehetővé fogják tenni az ajánlatkérő szervektől származó, összehasonlítható adatok gyűjtését, és alapot fognak kínálni a zöld közbeszerzések hatásának értékeléséhez... Az erre irányuló erőfeszítéseket a Bizottság iránymutatással, képzéssel és a bevált gyakorlatok terjesztésével fogja támogatni.”

Összhangban a Green Deallel a fentiek megvalósítására vonatkozó közbeszerzési és ágazati szabályok felülvizsgálata jelenleg is folyamatban van.

Magyarországnak a környezet- és klímavédelemmel, fenntartható fejlődéssel és a körforgásos gazdaságra történő áttéréssel összefüggésben a nemzetközi

megállapodásokból és az EU által elfogadott politikai- és stratégiai dokumentumokból fakadó kötelezettségei teljesítéséhez, valamint saját, nemzeti célkitűzései sikeres eléréséhez elengedhetetlen a közbeszerzések területén a zöld szempontok minél szélesebb körű alkalmazásának elősegítése. Erre tekintettel a tavalyi év végén az 1646/2022. (XII. 22.) Korm. határozattal elfogadásra került Magyarország 2022-2027 közötti zöld közbeszerzési stratégiája.⁴

A zöld stratégia egyrészt általános célkitűzésként határozza meg a zöld közbeszerzések elterjedésének segítését. Célként tűzi ki, hogy 2027-re a zöld szempontokat tartalmazó hazai közbeszerzések száma érje el a közbeszerzések teljes számán belül legalább a 30%-ot. E célszámot a stratégia a nemzeti eljárásrendben lefolytatott zöld környezetvédelmi szempontokat tartalmazó közbeszerzések 2019 és 2021 közötti években mért százalékos értékeit figyelembe véve határozza meg, törekedve arra, hogy annak elérése reálisan megvalósítható legyen.

A 2027-es évre célul kitűzött százalékarány egy általános célértéknek tekintendő a közbeszerzések körében, a stratégia ugyanakkor előírja azt is, hogy egyes ágazatspecifikus előírásokban, egyes termékek, termékcsoportok vonatkozásában eltérő – magasabb, akár 100 %-os – célkitűzés érvényesülhet.

⁴ <https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarorszag-zold-kozbeszerzesi-strategiaja-2022-2027>

4. A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOKAT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A Közbeszerzési Hatóság évek óta kiemelt feladatának tekinti a fenntarthatósági szempontok közbeszerzési eljárásokban történő elterjesztését, melynek elősegítése érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a fenntarthatóság és a közbeszerzések kapcsolatát, valamint a nemzetközi trendek és a hazai szabályok alakulását.

Fentiekre figyelemmel a Hatóság keretében működő Tanács 2017-ben útmutatót fogadott el az életciklus-költség-számítási módszertanokról⁵ azzal a céllal, hogy az ajánlatkérők segítséget kapjanak abban, hogy közbeszerzési eljárásaikban az értékelés során miként alkalmazhatnak életciklus-költség-számítást, melyek az e körben releváns jogszabályi rendelkezések, az életciklus-költség-számítási módszer meghatározása során milyen szempontokra kell figyelemmel lenniük, milyen gyakorlati megfontolásokra célszerű ügyelniük az életciklus-költség-számítással összefüggésben a közbeszerzési eljárás valamennyi szakaszában, illetve milyen külföldi gyakorlati tapasztalatokból meríthetnek. Az útmutató tartalma az azóta eltelt időre való tekintettel felülvizsgálatra kerül, a frissített útmutató Tanács általi elfogadása folyamatban van.

A Hatóság elsősorban a zöld közbeszerzésekkel kapcsolatos információk terjesztésével igyekszik felhívni a jogalkalmazók figyelmét e téma jelentőségére, így a fenntartható közbeszerzésekkel kapcsolatos információk könnyebb hozzáférhetősége érdekében 2018-ban egy fenntarthatósági microsite-ot is létrehozott, melynek segítségével tematikusan érhetők el a környezetvédelmi, szociális és innovatív közbeszerzésekre vonatkozóan megjelent tudnivalók a <https://fenntarthato.kozbeszerzes.hu/> címen.

A Közbeszerzési Hatóság a fenntartható közbeszerzéssel összefüggő oktatási, jogalkalmazást elősegítő tevékenységéhez kapcsolódóan fontosnak tartja a közbeszerzésben résztvevők és a közbeszerzés iránt érdeklődők naprakész tájékoztatását. Erre figyelemmel

a Hatóság szervezésében vagy közreműködésével megvalósuló szakmai konferenciák a fenntarthatósági szempontok közbeszerzésekben való gyakorlati alkalmazásának aktuális kérdéseire is fókuszálnak. A Hatóság oktatási tevékenysége, a Közbeszerzési Akadémia keretében minden évben úgy állítja össze éves oktatási tervét, hogy abban a fenntarthatósági szempontok elterjesztése megfelelő hangsúllyal szerepeljen.

A fenntarthatóságot szolgáló közbeszerzési megoldások ösztönzése érdekében a Hatóság 2018-ban megalapította a Közbeszerzési Nívódíjat és a Közbeszerzési Kiválósági Díjat abból a célból, hogy a szakmai figyelem középpontjába kerülhessenek a fenntarthatósági szempontokra hangsúlyt fektető, színvonalas közbeszerzési pályaművek és eljárások. A Közbeszerzési Nívódíj elsődleges célja, hogy a közbeszerzési eljárások résztvevőit magas szakmai színvonalú, a közpénzekkel, közvagyonnal való átlátható, szabályos, célszerű, eredményes és hatékony eljárás lefolytatására, illetve abban való részvételre ösztönözze, ezért a díjra pályázni csak olyan eredményesen lefolytatott közbeszerzési eljárással lehet, amelynek során fenntarthatósági szempont került eredményesen érvényesítésre. A Közbeszerzési Kiválósági Díj a kiemelkedő színvonalú közbeszerzési szakmai teljesítmény és munkásság elismeréseként nyerhető el két kategóriában, így arra pályázni a közbeszerzéshez szorosan kapcsolódó témakörben készült tanulmánnyal, évfolyamdolgozattal, szakdolgozattal lehet. A Hatóság a Díj megalapítása óta minden évben biztosítja a fenntartható közbeszerzésekkel kapcsolatos pályázatok benyújtását.

A fentiekben túl a fenntarthatósági szempontok közbeszerzésekben való érvényesülésének további elterjesztésért 2021-ben a Hatóság elindította a Fenntartható Magyarországiért Programot, melynek célja a közbeszerzési piac szereplőinek szemléletformálása, a szakmai párbeszéd erősítése, a jogalkalmazók támogatása,

illetve a hazai és nemzetközi jó gyakorlatok megismertetése. Megvalósításának első lépéseként került sor a Fenntarthatósági Munkacsoport megalakítására. A Fenntarthatósági Munkacsoport munkájában részt vesz valamennyi nagy hazai ajánlatkérő, valamint a Hatósággal fenntarthatósági témában együttműködő szervezet delegáltja. A Munkacsoport létrehozásának célja, hogy a már rendelkezésre álló, de szélesebb körben nem ismert jó gyakorlatokat, valamint a fenntartható szempontok közbeszerzési eljárásokban történő alkalmazásával kapcsolatosan felmerült gyakorlati problémákat becsatornázza, és előbbieken alapján olyan gyakorlati tudásbázist hozzon létre, amely valódi segítséget jelenthet a jogalkalmazók számára.

A Fenntarthatósági Munkacsoport szakmai támogatásával a Közbeszerzési Hatóság 2022-ben elfogadta a Zöld Kódexet,⁶ mely a közpénzből gazdálkodó szervezetek számára biztosít útmutatást annak érdekében, hogy a környezeti és gazdasági fenntarthatóság szempontjai a lehető leginkább érvényesüljenek a közbeszerzésekben.

A Zöld Kódex konkrétan kijelöli azokat a környezetvédelmi célokat, területeket, melyekre a csatlakozó ajánlatkérők közbeszerzéseik során vállaltan kiemelt figyelmet fordítanak. Ilyen témák többek között a zöld közbeszerzés, a körforgásos gazdasági szemlélet, a hulladéktermelés minimalizálása, az energiafelhasználás, a vízfelhasználás és a széndioxid-kibocsátás csökkentése, valamint az életciklus szemlélet.

A Hatóság más szervekkel történő együttműködése során is kiemelten kezeli a fenntarthatóság témakörét, így például 2020 szeptemberétől, illetve decemberétől a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvánnyal és

a Magyar Nemzeti Bankkal együttműködési megállapodás keretében működik közre a fenntartható, zöld- és innovációs tárgyú közbeszerzések elterjesztésében.

A hazai jogszabályi környezet 2012-től teszi lehetővé a zöld és szociális szempontokat tartalmazó eljárások adatainak gyűjtését. Statisztikai adatgyűjtésre jelenleg kizárólag a nemzeti eljárásrendbe tartozó közbeszerzési eljárások vonatkozásában van lehetőség. A Hatóság saját szerkesztésű és ingyenesen elérhető közbeszerzési szaklapjában, a Közbeszerzési Értesítő Pluszban rendszeresen tesz közzé a fenntarthatósági szempontok érvényesülését részletesen bemutató statisztikákat, amelyek a fenntarthatósági micrositeon keresztül közvetlenül is elérhetők.

2022 decemberében került elfogadásra Magyarország első zöld közbeszerzési stratégiája, melyben megállapításra kerül, hogy sajnos még mindeddig nem valósult meg áttörés a zöld közbeszerzés gyakorlati alkalmazásában, ezért javasolt további olyan eszközök és ösztönzők kialakítása, amelyek célirányosan a zöld közbeszerzési gyakorlat kialakulását segítik elő. A korábbi években végzett ezirányú tevékenysége alapján a Közbeszerzési Hatóság a stratégia értelmében zöld közbeszerzési szempontok alkalmazásának segítése érdekében kompetencia centrumként is végzi fenntarthatósági tevékenységét. Ennek eredményeképpen a Hatóság a fenntarthatóság témakörében a 2023-as évtől kezdődően számos új feladat és kihívás elé néz.

⁵ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az életciklus-költség-számítási módszertanokról, elérhető https://kozbeszerzes.hu/media/documents/kh_utmutato_lcc_vegleges.pdf

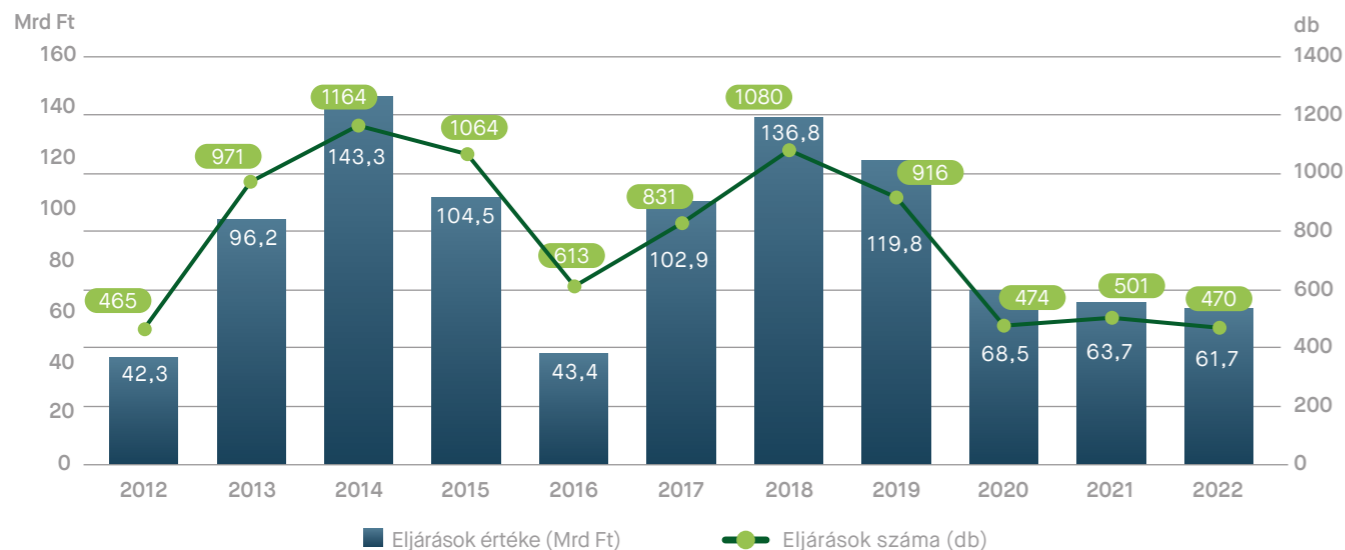
⁶ <https://www.kozbeszerzes.hu/hatosag/kozbeszerzesi-hatosag/csatlakozas-zold-kodexhez/>

5. ZÖLD STATISZTIKÁK

A hazai jogszabályi környezet a korábbiakban is említették szerint tehát a 2012. évtől kezdődően teszi lehetővé az értékelési, illetve egyéb követelményként a környezetvédelmi (zöld) és/vagy szociális szempontokat tartalmazó eljárások adatainak gyűjtését, amelyre **csak a nemzeti eljárásrendben van lehetőség**, miután a hirdetményminták hiányosságai miatt az uniós értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű eljárásokról nem állnak rendelkezésre az ilyen jellegű adatok. Az adatgyűjtést reményeink szerint az új uniós hirdetményminták bevezetése a jövőben lehetővé teszi majd.

A **környezetvédelmi (zöld) szempontokat tartalmazó közbeszerzések alakulását** 2012–2022 között az alábbi ábra szemlélteti. A 2018-ban tapasztalható maximumhoz viszonyítva 2019-ben mind az eljárások számában, mind az eljárások értékében kismértékű csökkenés következett be, a 2020. évi jelentős mértékű visszaesést követően pedig 2021-ben és 2022-ben számottevő változás nem történt.

A ZÖLD SZEMPONTOKAT TARTALMAZÓ ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ALAKULÁSA 2012 ÉS 2022 KÖZÖTT

2022-ben összesen 7894 közbeszerzési eljárást folytattak le az ajánlatkérők 4590,3 milliárd forint összértékben, melyből 470 db tartalmazott zöld szempontokat, értékük összesítve 61,7 milliárd forintot tett ki.

A **nemzeti eljárásrendben** eredményesen lefolytatott 2022. évi eljárásokat vizsgálva:

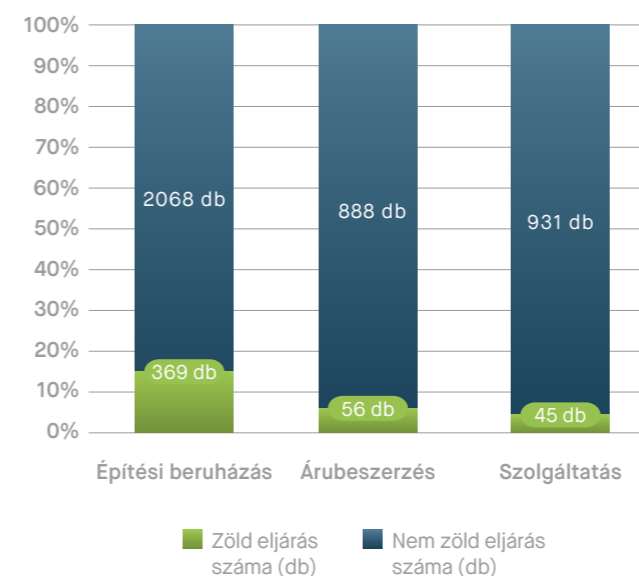
- az eljárások **számának 10,8%-a**, és
- az eljárások **értékének 12%-a** volt zöld.

	2021				2022			
	Eljárások száma (db)	Szám-arány (%)	Eljárások értéke (Mrd Ft)	Érték-arány (%)	Eljárások száma (db)	Szám-arány (%)	Eljárások értéke (Mrd Ft)	Érték-arány (%)
Zöld közbeszerzések	501	11,1%	63,7	11,3%	470	10,8%	61,7	12%
Nem zöld közbeszerzések	4031	88,9%	501,5	88,7%	3887	89,2%	454,7	88%
Nemzeti eljárásrendű eljárások	4532	100,0%	565,2	100,0%	4357	100,0%	516,4	100,0%
Összes közbeszerzési eljárás	7676	-	4221,8	-	7894	-	4590,3	-

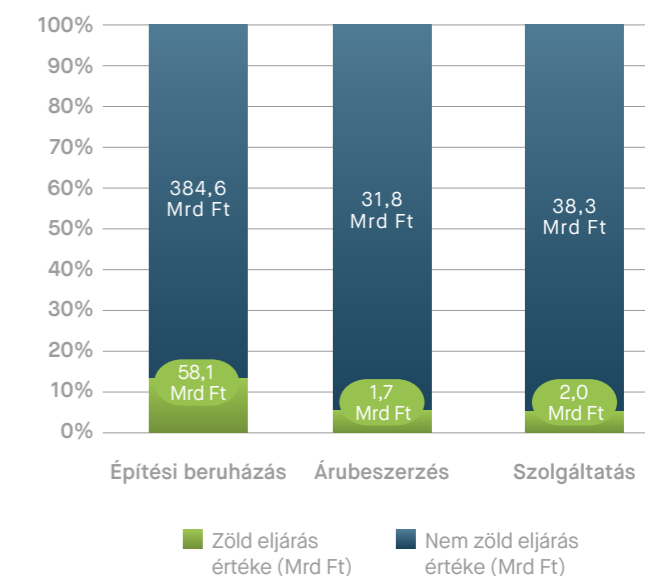
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az eljárásokon belül a legnagyobb arányban az építési beruházások esetében alkalmaztak zöld szempontokat, ez az összes nemzeti eljárásrendben lefolytatott építési beruházás darabszámának **15,1%**, míg értékének **13,1%-a**.

„ZÖLD KÖZBESZERZÉSEK” SZÁMA (DB) A NEMZETI ELJÁRÁSRENDEN BELÜL, FŐBB BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT, 2022-BEN

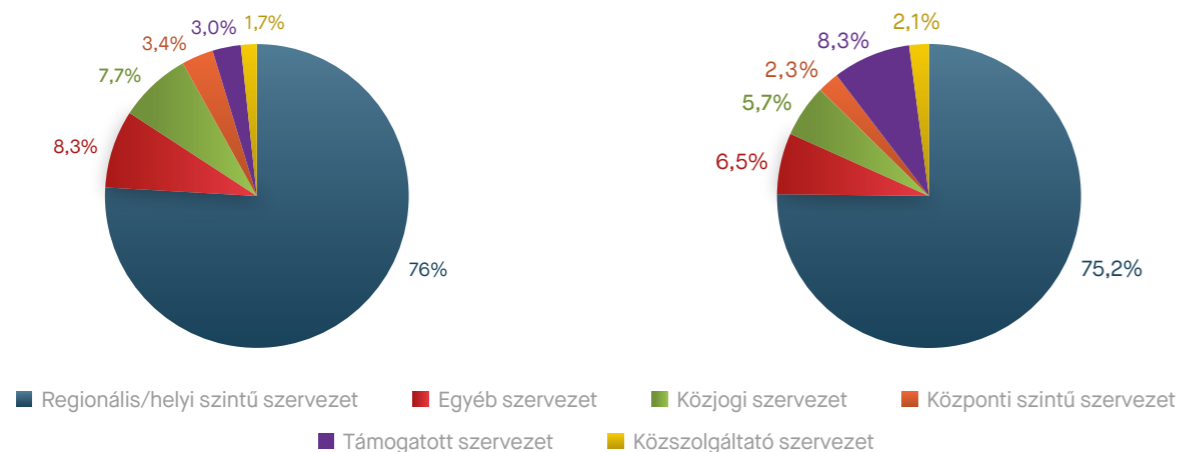
„ZÖLD KÖZBESZERZÉSEK” ÉRTÉKE (MRD FT) A NEMZETI ELJÁRÁSRENDEN BELÜL, FŐBB BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT, 2022-BEN

Az **ajánlatkérők típusát** (regionális/helyi szintű szervezetek; központi szintű szervezetek; közjogi szervezetek; közszolgáltató szervezetek; támogatott szervezetek és egyéb szervezetek) vizsgálva az ajánlatkérők mind az

eljárások számát, mind pedig azok értékét tekintve – hasonlóan az előző évekhez – 2022-ben is leginkább az építési beruházások esetében tartották szem előtt a környezetvédelmi szempontokat.

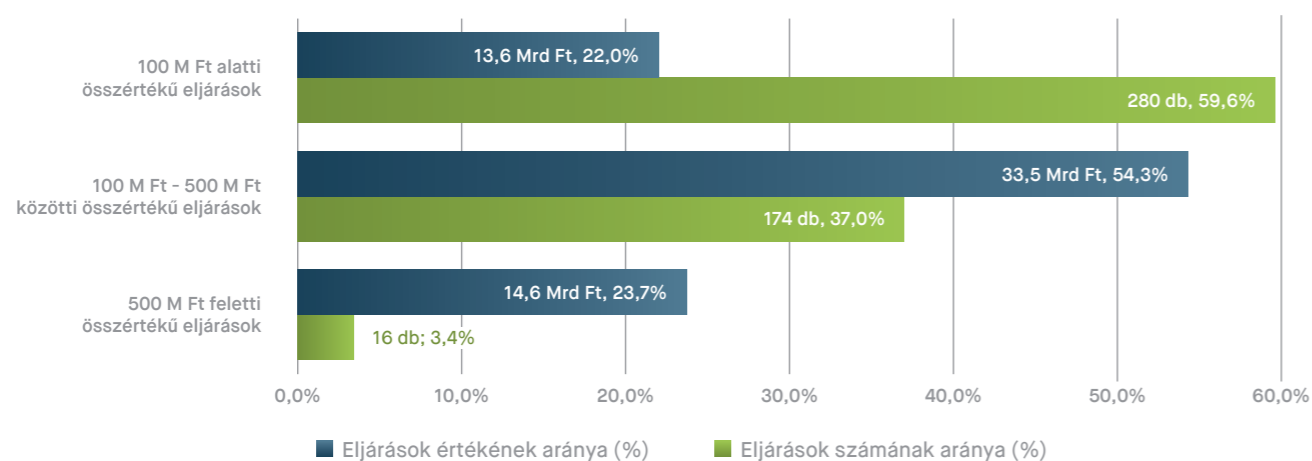
A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK (DB) MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2022.

A zöld közbeszerzési eljárások számának és értékének arányát **értékkategóriák szerint** vizsgálva 2022-ben a 100 millió Ft-nál kisebb összértékű eljárásokból volt a legtöbb (280 db), közel 60%-os arányt alkotva az összes zöld eljárás számán belül. Ez azt jelenti, hogy a zöld szempontok sok, viszonylag kis értékű közbeszerzéshez kapcsolódtak, ezért értékük csak a zöld eljárások összértékének az ötödét tette ki (13,6 Mrd Ft). A 100 millió és 500 millió forint közötti összértékű zöld eljárások mutatkoztak az érték tekintetében

legjelentősebb kategóriának, mert 174 db ilyen eljárás került lefolytatásra 36,9 Mrd Ft összértékben, ami a zöld eljárások számának közel 40 százalékát (37,0%) és összértékének majdnem 55 százalékát jelentette (54,3%). Az 500 millió forint feletti kategóriába mindössze 16 db zöld eljárás tartozott, ami az összes zöld közbeszerzés számának kevesebb, mint 5 százaléka (3,4%), viszont igen számottevő, 14,6 Mrd Ft összértéket képviseltek, ami közel egynegyednyi részesedést testesített meg a zöld közbeszerzések összértékén belül.

A ZÖLD KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA ÉRTÉKKATEGÓRIÁK SZERINT, 2022.

A zöld szempontokat tartalmazó közbeszerzési eljárások 2022. évi adatait⁷ az ajánlatkérők területi illetősége szerint vizsgálva egyértelműen Közép-Magyarország dominanciája figyelhető meg. Az ilyen eljárások számának körülbelül 30%-a, értékének pedig 35%-a - tehát a zöld közbeszerzések közelítőleg harmada - budapesti, illetve Pest vármegyei ajánlatkérőkhöz volt kapcsolható.

Az észak-dunántúli és keleti megyék jelentősebb szerepe is hangsúlyos, Hajdú-Bihar, Komárom-Esztergom és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyével együtt az említett öt vármegye adja a zöld közbeszerzések számának több, mint a felét.

A ZÖLD SZEMPONTOKAT TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK (DB) ALAKULÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK VÁRMEGYÉJE SZERINT, 2022.

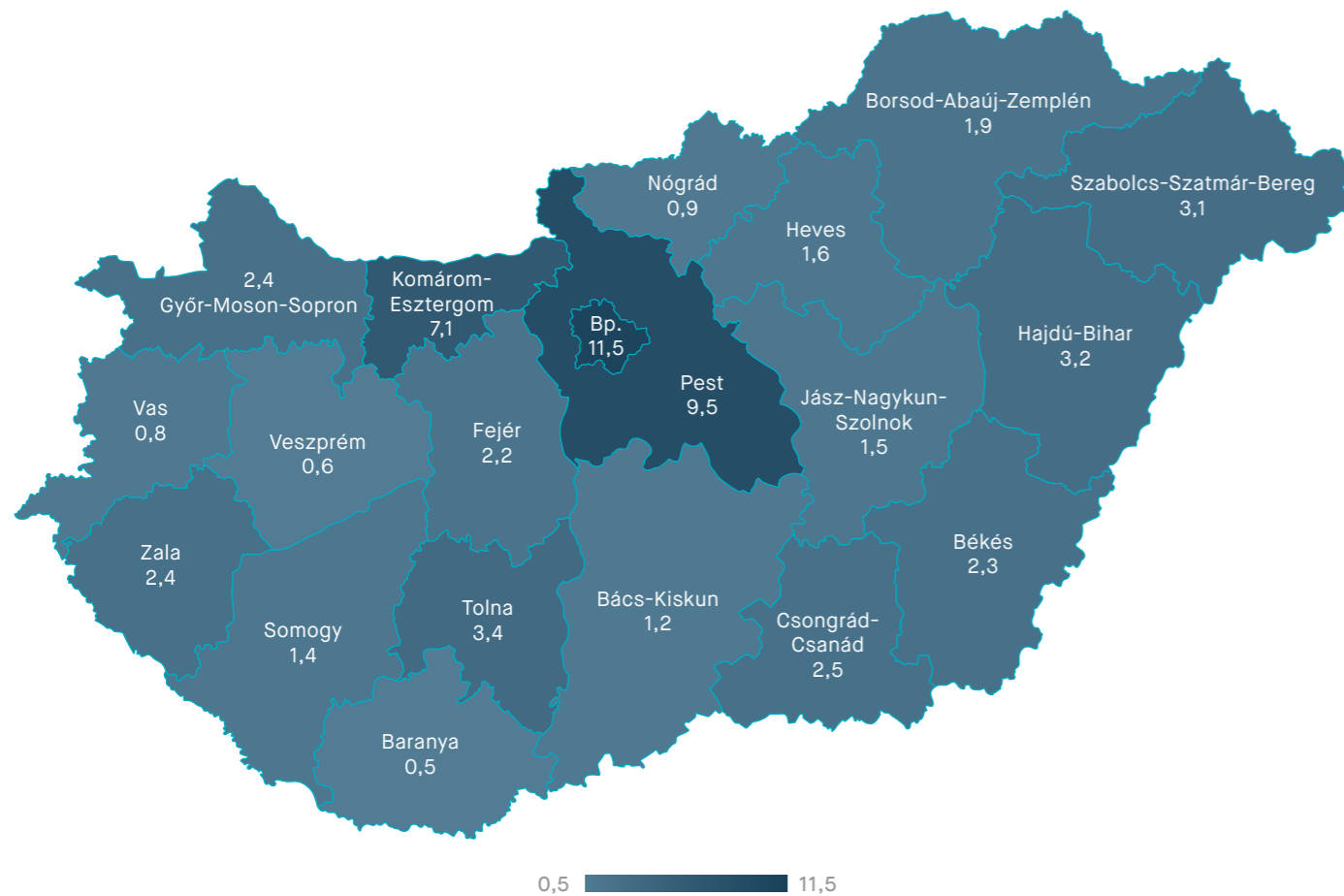

⁷ Az ábrák nem tartalmazzák azon eljárások adatait, amelyeknél több ajánlatkérő szerepel, mert azokhoz általában több vármegye is tartozna, így nem lenne egyértelmű a besorolásuk.

A zöld eljárások értékarányában még koncentráltabb volt a területi megoszlás: Budapesten, valamint Pest és Komárom-Esztergom vármegyében emelkedett csak

10% fölé az értékarány, az ehhez a három vármegyéhez tartozó zöld eljárások együttes értéke az összes érték közel felét (47%) tette ki.

A ZÖLD SZEMPONTOKAT TARTALMAZÓ KÖZBESZERZÉSEK ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) ALAKULÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK VÁRMEGYÉJE SZERINT, 2022.

6. A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEKRE VONATKOZÓ JOGI SZABÁLYOZÁS

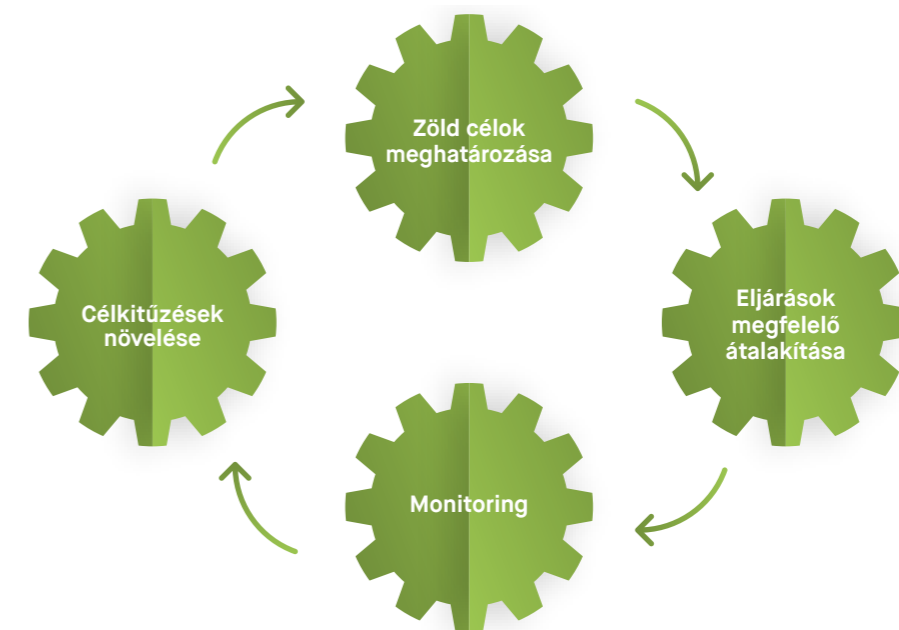
Összhangban az uniós közbeszerzési irányelvekkel a Kbt. zöld eszköztárát kínálja az ajánlatkérők számára, ugyanakkor főszabály szerint nem kötelező azok alkalmazására. Az ajánlatkérő környezetvédelmi célkitűzéseivel összhangban, igényeit és a közbeszerzés körülményeit mérlegelve jogosult meghatározni azt, hogy milyen mértékben alkalmaz zöld előírásokat közbeszerzési eljárásában. E lehetőségekkel foglalkozunk részletesebben a 7. fejezetben. Az ajánlatkérőknek

ugyanakkor figyelemmel kell lenniük arra, hogy az ágazati szabályozás egyes beszerzési tárgyak esetén tartalmaz olyan kötelező előírásokat, melyek környezetvédelmi követelmények érvényesítését várják el az adott közbeszerzési eljárásban: így az energiahatékonysági követelmények előírása, a tiszta járművek és a közétkeztetés vonatkozásában. E szabályokat részletesen a 8. fejezetben mutatjuk be.

6.1. ZÖLD KÖZBESZERZÉSI STRATÉGIA ÉS SZERVEZETI FELELŐSSÉGI REND KIDOLGOZÁSA

Európában számos ajánlatkérő döntött úgy, hogy kidolgozza zöld közbeszerzési stratégiáját, meghatározva azokat a zöld célkitűzéseket, melyeket figyelembe vesz közbeszerzési eljárásai során. A zöld közbeszerzési stratégia eredményes megvalósításához elengedhetetlen az adott szervezetben a különböző szervezeti egységek hatékony együttműködése, valamennyi résztvevő megfelelő bevonása és elkötelezettsége. A zöld közbeszerzési politika kidolgozása érdekében célszerű munkacsoportot létrehozni a különböző szervezeti egységek képviselőiből a célok meghatározása, valamint a képzési igények felmérése érdekében. A zöld közbeszerzés sikerének egyik meghatározó tényezője a magas szintű támogatottság.

A zöld közbeszerzési stratégiának egyértelműnek kell lennie a lefedett beszerzési tevékenységek köre, a megfelelés ellenőrzésének módja és az eredmények jelentése tekintetében. Az ajánlatkérő által bevont résztvevőknek elegendő időt kell adni a változtatások hatásának mérlegelésére és a részükről meghozandó konkrét lépések azonosítására. A zöld közbeszerzési szempontokat lehetőség szerint meg kell vitatni a meglévő és potenciális beszállítókkal, mielőtt azokat a közbeszerzési eljárásban felhasználnák, egy piaci konzultáció vagy műszaki párbeszéd részeként. Az ajánlatkérő zöld közbeszerzési stratégiájának megvalósítása a következőképpen ábrázolható:⁸

⁸ <https://www.epa.ie/publications/circular-economy/resources/GPP-Guidance-for-the-Irish-Public-Sector.pdf>

Az ajánlatkérők zöld közbeszerzési stratégiájuk keretében először kevésbé ambiciózus célkitűzéseket is meghatározhatnak. Így érdemes csak néhány kiemelt termék- vagy szolgáltatáscsoport kapcsán megfogalmazni zöld célkitűzéseket, pl. az uniós zöld közbeszerzési követelményekre, illetve ökcímekre támaszkodva, mely jelentősen csökkenti a jogorvoslati kockázatot és egyszerűen alkalmazható. Az ajánlatkérők specifikálhatnak zöld termékeket, de arra is lehetőségük van, hogy nem zöld termékek esetében is rögzítsenek zöld szempontokat (csomagolás, szállítás, visszagyűjtés kapcsán). Célszerűnek tartjuk, ha az ajánlatkérő előírja, hogy minden közbeszerzési eljárás esetében indokolni szükséges azt, ha nem került sor zöld szempont alkalmazására.

A zöld közbeszerzési stratégia megvalósításához kulcsfontosságú, hogy az ajánlatkérő rendelkezzen a zöld közbeszerzési eljárások során a zöld szempontok

alkalmazásával kapcsolatos felelősségi kérdésekről, akként, hogy az azok iránti elkötelezettséget mind a döntéshozó, mind a bírálóbizottsági tagok szem előtt tartásuk. Az ajánlatkérők figyelmébe ajánljuk azt is, hogy a zöld közbeszerzési stratégiával összhangban csak akkor lehetséges a zöld közbeszerzési szempontokat megfelelően megfogalmazni az egyes közbeszerzési eljárásokban, amennyiben azok kidolgozása a közbeszerzési és a műszaki terület megfelelő bevonásával történik meg. Az ajánlatkérők a feladatmegosztás pontos szabályait rögzíthetik zöld közbeszerzési szabályzatukban, vagy az általános közbeszerzési szabályzat részeként is.

7. A KÖRNYEZETVÉDELMI SZEMPONTOK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

7.1. A BESZERZÉS TÁRGYA, A MŰSZAKI LEÍRÁS MEGHATÁROZÁSA

Zöld közbeszerzési eljárás lefolytatásakor az ajánlatkérőnek úgy kell a beszerzés tárgyát meghatároznia, hogy figyelembe veszi annak teljes életciklusához kapcsolódó legfontosabb környezeti hatásait. Így **árubeszerzés esetén figyelemmel van különösen:**

- a termék-előállítás során felhasznált anyagok környezeti hatásaira, valamint a gyártási folyamat hatására;
- a termék-előállítás során megújuló nyersanyagok alkalmazására;
- a termék használata során felmerülő energia- és vízfogyasztásra;
- a termék tartósságára/élettartamára;
- a termék újrafeldolgozási/újrahasznosítási lehetőségeire az élettartam végén;
- a termék csomagolásra és szállítására.

Az ajánlatkérő **szolgáltatásmegrendelések esetén különös figyelmet fordít:**

- az alkalmazottak arra vonatkozó műszaki szakértelmére és képesítéseire, hogy a szerződésben foglalt kötelezettségeket környezetbarát módon teljesítsék;
- a szolgáltatás elvégzéséhez használt termékekre/anyagokra;
- a szolgáltatás környezeti hatásainak minimalizálása érdekében alkalmazott irányítási eljárásokra;
- a szolgáltatás ellátása során felhasznált energia és víz, illetve a keletkezett hulladék mennyiségére.

Építési beruházások esetében – amennyiben a tevékenység a vonatkozó kormányrendelet szerint nem tartozik a környezeti hatásvizsgálatra köteles körbe – a fenti szempontokon túlmenően javasolt felmérni, hogy az építési beruházásra irányuló szerződéseknek jelentős környezeti hatásai lehetnek, pl. a földhasználatot,

illetve a forgalomtervezést illetően, és ezen hatások csökkentése érdekében jogszabályi kötelezettséget meghaladóan is érdemes hivatalos környezeti hatásvizsgálatot végezni.

7.1.1. Az előkészítés és az előzetes piaci konzultáció

A beszerzés tárgyának meghatározása és a műszaki leírás megfelelő rögzítése kulcsfontosságú a közbeszerzési eljárásban, mely megfelelő **előkészítést** feltételez.⁹

Javasoljuk, hogy az ajánlatkérők zöld közbeszerzési eljárásaik előkészítése során vizsgálják meg az alábbi szempontokat:

- a beszerzés terjedelmére és mennyiségére vonatkozó opciók vizsgálata: főként időben visszatérő jellegű beszerzések során annak elkerülése, hogy a beszerzési mennyiségek felülvizsgálat nélkül, „megszokásból” kerüljenek meghatározásra,
- biztosan szükséges-e az adott mennyiség az adott termékből, van-e lehetőség más technológia alkalmazására, amellyel kevesebb mennyiség/kisebb környezeti terhelést jelentő termék szerezhető be,
- biztosan szükség van-e a termék valamennyi komponensére és funkciójára (pl. célszerű elkerülni indokolatlanul nagy teljesítményű eszközök beszerzését műszaki túltervezés miatt, illetve a felesleges funkciók előírását kizárni),
- új helyett van-e lehetőség használt, felújított eszközök beszerzésére;
- lehetőség szerint a hosszabb élettartamú megoldások választása (ezt a kérdést részben kezeli az életciklusköltség-elemzés).

⁹ Az eljárások előkészítésével kapcsolatos kérdésekről lásd bővebben a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatóját a közbeszerzési eljárások előkészítésével kapcsolatban (2022. február 10.)

A Kbt. 28. § -a rendelkezik az **előkészítés**ről, mely szerint:

Az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást - a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel - megfelelő alapossggal előkészíteni. Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni.

Az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás előkészítése során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására, a környezet - beszerzés tárgyára tekintettel biztosítható - védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, valamint a beszerzés tárgyát érintő szerződésmódosítások megelőzésére. Az ajánlatkérő alkalmazhatja az értékelés módszerét is.

Amennyiben az ajánlatkérő környezetvédelmi szempontot is szeretne alkalmazni az eljárásban, erre már az eljárás előkészítése során figyelemmel kell lennie, azaz az ezzel kapcsolatos aktuális piaci adatokat is be kell szereznie. Jellemzően ehhez speciális szakértelemre van szükség, így javasolt **környezetvédelmi** területen szakértelemmel rendelkező **szakértő** bevonása is az eljárásba.¹⁰

Az ajánlatkérők figyelmébe ajánljuk az előkészítés során alkalmazható **előzetes piaci konzultáció** lehetőségét,¹¹ mely segítséget nyújthat az ajánlatkérőknek abban, hogy a műszaki leírásban a piac valós ismerete alapján fogalmazzanak meg környezetvédelmi szempontokat.

A közbeszerzési eljárás megkezdését megelőzően az előzetes piaci konzultáción keresztül ajánlatkérő információt gyűjthet az érintett piaci szereplőkről, illetőleg szereplőktől többek között:

- az érintett piac működéséről, jellegzetességéről;
- a gazdálkodó szervezetek számáról az adott piacon;

- az érintett gazdasági szereplők működési formájáról (ami hatással van az alkalmassági követelmények, szerződéses feltételek előírására);
 - felmérheti az érintett szereplők közbeszerzési eljárásban való részvételi hajlandóságát;
 - a szerződéskötési szándékot (pl.: szerződés időtartama),
- ami nagymértékben elősegíti a beszerzés előkészítését (a beszerzés tárgyának/műszaki leírásának/alkalmassági követelmények pontos meghatározását, a közbeszerzési dokumentumok (elsősorban műszaki leírás) elkészítését), ugyanakkor az érintett potenciális ajánlattevők tájékozódhatnak az ajánlatkérői igényekről.

Az előzetes piaci konzultáció párbeszéd/tapasztalatcsere az ajánlatkérő (adott esetben független szakértők, hatóságok) és a potenciális ajánlattevők között. Így kiemelt jelentőséggel bír, hogy az ajánlatkérő az előzetes piaci konzultációval összefüggésben is minden szükséges intézkedést megtegyen a nyilvánosság, átláthatóság, a verseny tisztasága, a gazdasági szereplők esélyegyenlősége és az egyenlő bánásmód, mint alapelv érvényesítése/érvényesülése érdekében, azaz a konzultáció nem eredményezhet a későbbi közbeszerzési eljárás vonatkozásában versenytorzulást. A fentiekre figyelemmel a piaci konzultációt követő eljárás közbeszerzési dokumentumainak minden, a konzultáción elhangzott releváns információt tartalmazniuk szükséges (nem feltétlenül a konzultációra történő utalással). A Kbt. 25. § (9) bekezdése szerint az előzetes piaci konzultációban való részvétel nem eredményezi a verseny tisztaságának sérelmét és nem lesz összeférhetetlen az olyan személy (szervezet) részvétele az eljárásban aki, illetve amely az ajánlatkérő által folytatott előzetes piaci konzultációban vett részt, feltéve, hogy az ajánlatkérő nem közölt vele a közbeszerzési eljárás során az összes ajánlattevő vagy részvételre jelentkező részére rendelkezésre bocsátott adatok körét meghaladó információt, valamint az ajánlattételi határidő meghatározása biztosítja az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését.

¹⁰ Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2. átdolgozott kiadás, 2021., 403. o.

¹¹ Részletesebben lásd a Miniszterelnökség Közbeszerzési Felügyeletért Felelős Helyettes Államtitkárságának útmutatóját a Kbt. 28. § (4) bekezdése szerinti előzetes piaci konzultáció alkalmazásához

7.1.2. Az ajánlatkérő mozgástere a beszerzés tárgyának meghatározása és a műszaki leírás rögzítése során

Az ajánlatkérő a beszerzés tárgyának meghatározásakor és azzal összefüggésben az azt rögzítő műszaki leírás részletezése során meglehetősen tág mozgástérrel rendelkezik, hiszen a közbeszerzési eljárás az ajánlatkérő beszerzési igényén alapul. Fontos, hogy az ajánlatkérő reálisan mérje fel tényleges igényeit, figyelemmel a szerződés környezeti hatásaira, illetve az újrafelhasznált, újrahaznosított, újrafeldolgozott termékek vásárlásának lehetőségére.

Az ajánlatkérő a műszaki leírásban határozza meg azokat a jellemzőket a beszerezni kívánt termékkel, szolgáltatással, vagy építési beruházással kapcsolatban, amelyeknek az ajánlatoknak meg kell felelniük és e körben természetesen környezetvédelmi követelmények is rögzíthetők. Ugyanakkor „*a műszaki leírásokat olyan módon kell összeállítani, amely kivédi a versenyt olyan követelmények révén történő mesterséges korlátozását, amelyek egy konkrét gazdasági szereplőnek kedveznek azáltal, hogy az adott gazdasági szereplő által rendszerint kínált áruk, szolgáltatások vagy építési beruházások fő jellemzőit tükrözik.*”¹²

A Kbt. 58. §-ának megfelelően az ajánlatkérő a műszaki leírásban rögzíti a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzőket, az ajánlatkérő által igényelt rendeltetésnek megfelelően. A Kbt. kiemeli, hogy *e jellemzők utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának és nyújtásának folyamatára vagy módszerére, vagy életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, még akkor is, ha ezek a tényezők végeredményben nem befolyásolják az adott építési beruházás, áru vagy szolgáltatás tulajdonságait, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához [76. § (7) bekezdés], valamint annak értékéhez és céljaihoz képest arányosak.*¹³

A műszaki leírás megadása során az ajánlatkérő tehát figyelemmel lehet a beszerzési tárgy teljes életciklusára, ugyanakkor a beszerzési tárgyhöz kötöttség és arányosság követelményétől nem tekinthet el. Az életciklus fogalmának beemelésével az ajánlatkérők jóval tágabb körben rögzíthetnek környezetvédelmi jellemzőket a műszaki leírásban, mint a korábbi szabályozás alapján tehettek. Ez megfigyelhető az értékelési szempontok körében is. Az ajánlatkérőknek figyelemmel kell lenniük arra, hogy a műszaki leírás és a legjobb ár-érték arány körében megadott értékelési szempontok összhangban legyenek.¹⁴

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet) 46. § (2) bekezdésének a) pontja biztosítja az ajánlatkérők számára azt a lehetőséget, hogy a műszaki leírást **teljesítmény-, illetve funkcionális követelmények** megadásával rögzítsék, **ideértve a környezetvédelmi jellemzőket is.**

Teljesítmény- illetve funkcionális követelmények megadásával az ajánlatkérő akként adja meg a keresett termék, szolgáltatás jellemzőit, hogy nem utal konkrét gyártmányú vagy eredetű termékre, vagy szolgáltatásra, kifejezve, hogy az ajánlatkérőnek egy meghatározott eredmény létrehozatalára van szüksége, függetlenül attól, hogy az miként történik, azaz többféle műszaki megoldás is elfogadható lehet. Így ebben az esetben sokkal kisebb az egyenlő bánásmód és a versenysemlegesség követelményei megsértésének lehetősége.¹⁵ Míg a teljesítmény- illetve funkcionális követelmények a beszerzés tárgyával összefüggésben értelmezhetőek, addig a kapcsolódó környezetvédelmi jellemzők csak részben kapcsolódnak a végtermékhez, végeredményhez, hiszen az életciklusszemlélet jegyében a gyártási folyamathoz, vagy a környezetvédelmi szempontból releváns más szakaszokhoz is kapcsolódhatnak.¹⁶

¹² 2014/24/EU irányelv (74) preambulumbekzdése

¹³ a 2014/24/EU irányelv 42. cikke (1) bekezdése ugyanezt a követelményt a következőképp rögzíti: *a műszaki leírásban az ajánlatkérőnek úgy kell meghatároznia az általa megrendelni kívánt építési beruházás, szolgáltatás vagy áru kívánt tulajdonságait, hogy e tulajdonságok utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának, illetve nyújtásának folyamatára vagy módszerére, vagy az életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, még akkor is, ha ezek a tényezők nem képezik a szerződés lényegét, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához, valamint a szerződés értékéhez és céljaihoz képest arányosak.*

¹⁴ Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2. átdolgozott kiadás, 2021., 376. o.

¹⁵ Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2. átdolgozott kiadás, 2021., 390. o.

¹⁶ Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2. átdolgozott kiadás, 2021., 390-391. o.

A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 48. § (2) bekezdése kifejezetten kiemeli, hogy a műszaki leírás tartalmazhatja különösen a környezetre és éghajlatra gyakorolt hatások szintjét, a valamennyi követelménynek - így különösen a fogyatékos emberek számára a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés szempontjának - megfelelő kialakításra, a teljesítményre, a biztonságra, és méretekre vonatkozó jellemzők meghatározására, ideértve a közbeszerzés tárgyára alkalmazandó, a terminológiára, a jelekre, a vizsgálatra és vizsgálati módszerekre, a csomagolásra, a jelölésre, a címkézésre, a használati utasításra, az áru, szolgáltatás vagy építmény teljes életciklusának egyes szakaszaiban alkalmazott gyártási folyamatokra és módszerekre vonatkozó követelményeket.

A beszerzés tárgyának rögzítése és a műszaki leírás meghatározása során gyakran felmerül az a kérdés, hogy a zöld beszerzési tárgy és azzal összefüggésben az ajánlatkérő igényeit tükröző, környezetvédelmi szempontokat is meghatározó műszaki leírás mennyiben tükrözi a valós piaci viszonyokat, vagy eredményez jogsértő, indokolatlan versenykorlátozást.

A BKK önjáró, minimum 4 km felsővezeték nélküli utasforgalmi üzemre alkalmas trolibusz beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárása kapcsán felmerült jogvitában **Kf.327.012/2010/4.** számú döntésében a Fővárosi

Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kimondta, hogy „Az ajánlatkérő által igényelt rendeltetés meghatározása olyan ajánlatkérői döntés, mely nem felülbíráható.”

A Fővárosi Törvényszék **Kfv.VI.37.410/2011/7. számú** ítéletében megerősítette, hogy a közbeszerzés tárgyát az ajánlatkérő jogosult és köteles meghatározni a beszerzési igénye szerint. Olyan körülmények közt, amikor az ajánlatkérői igény egy olyan komplex beruházásra irányul, mely környezetbarát, nem kifogásolható, ha a beszerzés tárgyát teljesen konkrétan meghatározza. „A XXI. században figyelembe véve a környezetvédelmi szempontokat, nem kifogásolható egy olyan alkalmassági feltétel előírása, amely környezetbarát technológiák alkalmazását biztosítja egy kétmillió villámgyáros közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése során.”

A Törvényszék megerősítette, hogy az ajánlatkérő köteles olyan eljárást megindító felhívást közzétenni, amely alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel, megfelelő ajánlatot tudnak tenni. E célt a közbeszerzés tárgyának olyan tartalmú meghatározása szolgálja, amely valamennyi gazdasági szereplő számára biztosítja annak a lehetőségét, hogy a közzétett adatok alapján meg tudja ítélni, hogy az eljárásban tud-e ajánlatot tenni. Az önjárás műszaki megoldására vonatkozó adat ilyen alapvető adat.

Jó példa: BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft.: 7000 db energiahatékony LED-es közvilágítási lámpatest beszerzése

Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Elektromos Művek Nyrt. 50-50%-os tulajdonában álló **BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft.** ajánlatkérő az **okos város koncepció** jegyében, melynek egyik eleme az **okos világítás** funkció folytatott le sikeres közbeszerzési eljárást 7000 db energiahatékony LED-es közvilágítási lámpatest beszerzésére.

Az okos világítás megvalósulásának **kritériumai az energiamegtakarítás, a távfelügyelet lehetősége, a fényáram-szabályozás**, melyhez a beszerzett lámpatestek és aljzatok szükségesek.

Az árubeszerzés tehát **mind céljában, mind eredményében** tartalmazott környezetbarát és innovatív szempontokat egyaránt.

Az ajánlatkérő innovációs célként rögzítette a közvilágítás korszerűsítését és „zöldítését” korszerű, egyedileg cserélhető és javítható LED lámpatestek beszerzésével. A beruházás eredményét **életciklus költség számítással támasztották alá.**

Elért innovációs eredmények:

- **LED-es technológia**
- kb. 40%-al alacsonyabb fogyasztás, éves szinten közel 2 millió kWh energia-megtakarítás
- minimum évi 750 tonna CO2 kibocsátás csökkenés
- évi bruttó 80 millió Ft költségmegtakarítást
- **okos távfelügyeleti egység**
- fényáram szabályozhatóság lámpatestenként
- energiamegtakarítás
- egyedi hibajelzés érzékelése

Az eljárásban alkalmazott értékelési szempontrendszer az innovatív termékhez igazodott: 40% teljesítmény, 20% jótállási idő (~élettartam), 40% ár.

Jó példa: innovatív és környezetbarát szempontok a Nemzetközi Debreceni Iskola eljárásaiban

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2019 szeptemberi megvalósítással, egy angol nyelvű, óvodától érettségiig tartó, nemzetközi rendszerű és színvonalú iskola megalapítását tűzte ki célul, ezzel is növelni a város befektetés-ösztönzési potenciálját azáltal, hogy a külföldről érkező nemzetközi nagyvállaltoknál elhelyezkedő vezetők gyermekei egy nemzetközileg elfogadott oktatási rendszert kínáló intézményben tanulhatnak.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata ajánlatkérőként eljárva két ütemben folytatott le a nemzetközi iskola megvalósítására eljárást:

- első lépcső: uniós értékhatárokat elérő nyílt tervpályázati eljárás és ahhoz kapcsolódóan a Kbt. 98. § (5) bekezdése alapján lefolytatott hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás, mely eredménye a tervezési szerződés (szolgáltatásnyújtás)
- második lépcső: uniós értékhatárokat elérő gyorsított, nyílt kivitelezésre irányuló közbeszerzési eljárás (építési beruházás).

A „Debreceni Nemzetközi Iskola létrehozásának tervpályázata” című tervpályázati hirdetmény 2017. március 23-án 2017/S 058-108291. iktatószámán az Európai Unió Hivatalos lapjában (TED adatban), valamint a Közbeszerzési Értesítő 49. számában (2017. március 24.) KÉ- 3998/2017. iktatószámán jelent meg. Az eljárás során az ajánlatkérő innovatív, az oktatás és a környezetvédelem összhangját megteremtő szempontokat írt elő, valamint javaslatokat várt a megújuló energiaforrások használatára és a lehetséges „zöld”, környezetkímélő megoldásokra.

Innovatív tervezési előírásokként akusztikai elvárásokat (csendesebb zónákat határoló szerkezetek alkalmazása), **gépészeti elvárásokat** (szükség esetén átalakítható terek, takarékos vízfelhasználás), **hűtés-fűtésre vonatkozó energiatakarékosságra vonatkozó, légtechnikai elvárásokat** (szűrt, hűtött/fűtött friss levegő energiatakarékos beltérbe juttatása), **tájolást és árnyékolást érintő elvárásokat, és alacsony környezetterhelésű anyagok beépítését határozott meg.**

Értékelési szempontként környezettudatos megoldások alkalmazását írta elő.

Az épületkomplexum megtervezésével 7200 négyzetméter alapterületű épületben 500 diák XXI századi követelményeknek megfelelő oktatását kívánták biztosítani.

A beruházás 29 hónap alatt megvalósult - melyből mindössze 21 hónap telt el a tervezéssel és a kivitelezéssel.

A Debreceni Nemzetközi Iskola kivitelezési munkálatai tárgyú eljárás hirdetménye 2018. április 11-én 2018/S 070-14331. iktatószámán az Európai Unió Hivatalos lapjában, valamint Közbeszerzési Értesítő 69. számában (2018. április 11.) KÉ-5289/2018. iktatószámán jelent meg. Gyorsított, nyílt kivitelezésre irányuló közbeszerzési eljárás során **energiatudatos, környezetbarát és innovatív megoldásokat** alkalmaztak, a fenntartható környezeti erőforrás-gazdálkodás megteremtését a fent ismertetett innovatív tervezési előírások és értékelési szempontok biztosították.

Az **energiatakarékosság** jegyében *átfogóan alkalmazták a passzív hűtés-fűtést, ezt szerkezet-temperálással, hővisszanyerő rendszerek beépítésével valósították meg. A zöldtető a projekt és az épülete-energetika központi eleme volt. A víztakarékosságra és a gazdaságos üzemeltetés szempontjaira egyaránt nagy hangsúlyt helyeztek.*

Alkalmassági kritériumként határozták meg a projekt egyes **fenntarthatósági elemeit**, mint például a *zöldtető építést, a sportpálya építést, valamint a parkosítást.*

7.1.3. Címkék használata

A zöld közbeszerzési eljárásokban az ajánlatkérők megfontolhatják, hogy valamely **címke használataival** adják meg a környezetvédelmi jellemzőket a műszaki leírásban, feltéve, hogy a Kbt. 59. §-ában foglalt feltételek megvalósulnak. Az új irányelvekkel összhangban az ajánlatkérő egyszerűen hivatkozhat a címkére, ebben az esetben valamennyi címke által előírt követelményt teljesíteni kell. Ha azonban nem várja el valamennyi, a címke által tanúsított követelmény meglétét, akkor a műszaki leírásban kellő pontossággal meg kell adnia, hogy mely követelmények teljesítését várja el az ajánlattevőktől. Ha az ajánlatkérő

olyan címkére vonatkozik, mely a szerződés tárgyához nem kapcsolódó követelményt is előír, ebben az esetben a követelményeket szintén pontosan, tetelesen meg kell adnia.

A címkék használata megkönnyíti a követelmények teljesítésének igazolását, hiszen az ajánlattevő a kérdéses címkével egyszerűen igazolni tudja a megfelelést, azzal, hogy természetesen lehetősége van egyenértékű címkével, vagy más megfelelő bizonyítási eszközzel is igazolnia, hogy a követelményeket teljesíti.

7.2. UNIÓS ZÖLD KÖZBESZERZÉSI KÖVETELMÉNYRENDSZER ALKALMAZÁSA A MŰSZAKI LEÍRÁS RÖGZÍTÉSE SORÁN

Az ajánlatkérők figyelmébe ajánljuk, hogy zöld műszaki leírások elkészítéséhez könnyen alkalmazhatóak az uniós zöld közbeszerzési követelmények, melyek minden hivatalos nyelven, így magyarul is elérhetőek a Bizottság hivatalos weboldalán.¹⁷ Az Európai Bizottság COM (2008) 400 közleményével indította el az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer kidolgozását, annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ajánlatkérők számára a zöld közbeszerzési eljárások lefolytatását. A követelmények kiemelt termék- illetve szolgáltatáscsoportokhoz készültek, folyamatosan felülvizsgálat alatt állnak és így az aktuális piaci viszonyoknak megfelelnek.

Az egységes zöld közbeszerzési követelményrendszer a zöld közbeszerzési eljárás megvalósítására leginkább megfelelőnek tartott 21 termék- és szolgáltatáscsoport

tekintetében részletezi az ajánlatkérő által alkalmazható környezetvédelmi követelményeket. E tárgykörök jelenleg a következők:

- beltéri takarítási szolgáltatások
- számítógépek, monitorok, táblagépek és okostelefonok
- adatközpontok, szerverszobák és felhőszolgáltatások
- villamos energia
- élelmiszerek, étkeztetési szolgáltatások és árusító automaták
- bútorok
- képezelő berendezések, fogyóeszközök és nyomdai szolgáltatások
- irodaépületek tervezése, kivitelezése és kezelése
- festékek, lakkok és útburkolati jelek

¹⁷ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

- közterületek karbantartása
- utak tervezése, kivitelezése és karbantartása
- útvilágítás és forgalomirányító jelzések
- textiltermékek és szolgáltatások
- közúti közlekedés
- egészségügyi szerelvények
- vízőblítéses WC-k és vizeldék
- egészségügyi ágazatban használt elektromos és elektronikai készülékek
- másoló- és grafikai papírok
- melegvíz- üzemű fűtőberendezések
- szennyvíz-infrastrukturális projektek

A követelményrendszer alkalmazhatóságát könnyíti, hogy valamennyi tárgykörben alapszintű, illetve haladó követelmények is rögzítésre kerültek. Az ajánlatkérő

így választhat, hogy milyen szintű zöld vállalások azok, melyek legjobban megfelelnek igényeinek, költségvetésének, felkészültségének és az adott közbeszerzési eljárás sajátosságainak. Az alapkövetelmények a zöld közbeszerzés egyszerű alkalmazásához nyújtanak segítséget, az egyes termékek környezetvédelmi teljesítményének elsődleges területeire összpontosítanak, a lehető legkisebb mértékre szorítva a vállalatokra nehezedő adminisztratív terheket. Az átfogó követelmények ezzel szemben a környezetvédelmi teljesítmény több aspektusát, illetve magasabb szintjeit veszik számításba. A követelményrendszer ajánlásokat tartalmaz a műszaki leírásban alkalmazható követelményekre, illetve az értékelési szempontokra vonatkozóan is.

Jó példa: Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány 8. Nemzetközi Természet- és Környezetvédelmi Fesztivál és Filmszemlék rendezvény zöld közbeszerzés útján történő megvalósítása

A Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány 2021 novemberében vette át a Nemzetközi Természet- és Környezetvédelmi Fesztivál és a kapcsolódó Filmszemlék szervezési jogait. Tekintettel az Alapítvány fenntarthatósági célkitűzéseire, egyértelmű volt, hogy zöld fesztivált szeretne rendezni, és ennek megfelelően a rendezvényszervező partnert zöld közbeszerzés útján kívánta beszerezni oly módon, hogy a zöld elemek mind a kiírásban, mind a teljesítés során megvalósuljanak.

A Fesztivál mottója a ZÖLDRE/ÚJRA TERVEZÉS volt, amelynek megfelelően koncepcionális szinten is igyekeztek a fenntarthatósági követelményeket megvalósítani a tematikába, az anyaghasználatba és szervezésbe beépítve. A kiírásra uniós eljárásrend szerinti nyílt eljárás (EKR001526882021) útján került sor.

Első lépésként a műszaki tartalomba építették be a zöld és fenntarthatósági követelményeket, amelynek fókuszában az élelmiszertakarékosság, és a hulladékok

újrahasznosítása állt. Ennek értelmében a nyertes ajánlattevő feladati többek között az alábbiak voltak: zöld Fesztivál, környezetbarát megvalósítás célkitűzésének hangsúlyozása; zöld catering alkalmazása; kutyabarát kültéri programok; megújulásnak mint mottónak való megfelelés; médiakampány útján a leendő látogatók felhívása, hogy töltsék ki az ökolábnyom kérdőívet a honlapon.

A környezetterhelés csökkentésének alapvető feltételei többek között a takarékos energia- és vízhasználat, a vendégek szállítása és utaz(tat)ása, a fenntartható catering és a hulladékmenedzsment. Ajánlatkérő már az előkészítés során tanulmányozta, hogy hogyan lehet élelmiszertakarékos a rendezvény során a catering, különösen, ami a díjazottaknak tervezett fogadást illeti. A rendezvény előtt és alatt fontos volt a vendégek informálása az élelmiszerpazarlás elleni törekvéseiről és egyben a résztvevők bevonása is. Mindennek érdekében az Ajánlatkérő előre meghatározta a menüt és az azzal kapcsolatos követelményrendszerét. A látogatókat kiszolgáló kültéri catering kapcsán is elvárás volt a fenntarthatóság, ezért a hulladékcsökkentés érdekében tilos volt az egyszer használatos műanyag eszközök

használata. Előzőeken túl, a Fesztivál látogatóinak ételmaradékát egy komposztáló robot nyelte el és készített belőle humuszt.

Az értékelés körében az ár mellett az Alapítvány 10-es súlyszámot rendelt az alábbi szemponthoz: "Azon környezetvédelemmel, természetfilmekkel foglalkozó televízió csatornák megnevezése, amelyeken az ajánlattevő biztosítani tudja a Filmszemle díjazott filmjeinek vetítését".

7.3. KIZÁRÓ OKOK

Az ajánlatkérők zöld közbeszerzési eljárásaikban célszerű, ha élnek a környezetvédelmi vonatkozású kizáró okok előírásának lehetőségével. A Kbt. 63. § (1) bekezdése az opcionális kizáró okok között több olyan körülményt is felsorol, mely környezetvédelmi szempontból releváns lehet. Javasoljuk ezek előírását a zöld közbeszerzési eljárásokban:

63. § (1) Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, illetve nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki

a) az elmúlt három évben a 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket súlyosan megszegte, és ezt az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani tudja;

b) vonatkozásában az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani tudja, hogy az elmúlt három évben jogszabályban meghatározott szakmai kötelezettségét súlyosan megszegte vagy jogszabályban meghatározott szakmai szervezet által lefektetett szakmai etikai szabályokat

súlyosan megsértő cselekedetet követett el, és az ajánlatkérő megítélése szerint a kizárás alapjául szolgáló cselekmény miatt a szerződés teljesítése vonatkozásában a megbízhatósága alapos okkal megkérdőjelezhető;

c) korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás alapján vállalt szerződéses kötelezettségét az elmúlt három évben súlyosan megszegte és ez az említett korábbi szerződés felmondásához vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb szankció érvényesítéséhez vezetett, vagy ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél olyan magatartása, amelyért felelős részben vagy egészben a szerződés lehetetlenülését okozta;

A Kbt. 73. § (4) bekezdése szerint „érvénytelen az ajánlat különösen, ha nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő”.

A Kbt. és végrehajtási rendeletei nem szabályozzák ennél konkrétan, hogy pontosan mi tartozik a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelmények megszegése körébe, így azok szűkítő értelmezése nem javasolt.¹⁸

A Kbt. 63. § (1) bekezdése b) pontjában rögzített súlyos szakmai kötelezettség-szegés fogalmát a C-465/11. Forposta és ABC Direct Contact ügyben rögzítettek szerint kell értelmezni. „A szakmai kötelezettség-szegés fogalma minden olyan felróható magatartásra vonatkozik, amely befolyásolhatja a szóban forgó gaz-

7.4. ALKALMASSÁGI KÖVETELMÉNYEK

Zöld közbeszerzési eljárásokban indokolt lehet, ha az ajánlatkérő környezetvédelmi vonatkozású műszaki szakmai alkalmassági feltételt is rögzít. Természetesen az alkalmassági feltételnek mindenkor meg kell felelniük a vonatkozó garanciális követelményeknek, azaz az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével a közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia, és azokat a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni.²⁰

A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet alapján a műszaki szakmai alkalmasság igazolható indokolt esetben azoknak a környezetvédelmi intézkedéseknek a leírásával, amelyeket az ajánlattevő, részvételre jelentkező a teljesítés során alkalmazni tud.²¹

dasági szereplő szakmai hitelességét, és nem csupán a szűkebb értelemben vett, az e gazdasági szereplő szakmájával kapcsolatos etikai szabályok azon megszegéseire, amelyeket az e szakmával kapcsolatos ügyekben eljáró fegyelmi szerv vagy jogerős bírósági ítélet állapított meg”.¹⁹ Súlyos szakmai kötelezettség-szegésnek minősül a szerződéses kötelezettségek megszegése is, azzal, hogy a szerződés hibás, pontatlan, vagy hiányos teljesítése nem minősül automatikusan súlyos szakmai kötelezettség-szegésnek.

Zöld közbeszerzési szempontból a műszaki és szakmai alkalmasság körében a következők is relevánsak lehetnek:

- humán- és műszaki erőforrások;
- szakmai tapasztalat és referenciák;
- a személyzet iskolai végzettsége és szakképzettsége (amennyiben ez nem értékelési szempont);
- környezetvédelmi vezetési rendszereknek vagy szabványok (pl. EMAS, ISO 14001);
- ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési rendszerek;
- termékminták;
- megfelelőségértékelő tanúsítványok.²²

¹⁸ Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2. átdolgozott kiadás, 2021., 473. o.

¹⁹ C-465/11. Forposta SA és ABC Direct Contact sp. z o.o. kontra Poczta Polska SA ügy, ECLI:EU:C:2012:801, 31., 33. pont)

²⁰ Kbt. 65. § (3)

²¹ 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21.§ (1) g), (2) f), (3) g) pontjai

²² Zöld közbeszerzési kézikönyv 45. o.

7.5. ÉRTÉKELÉS

A 2014/24/EU irányelv kiemeli az értékelés garanciális jelentőségét a közbeszerzési eljárásokban. Rámutat arra, hogy a **gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat** kifejezést fő koncepcióként kell használni,²³ hiszen végső soron minden nyertes ajánlatot aszerint kell kiválasztani, hogy az egyes ajánlatkérők a felkínáltak közül mit tekintenek a gazdasági szempontból, összességében legmegfelelőbb megoldásnak. Az irányelv ugyanitt hangsúlyozza, hogy a korábbi szabályozásban gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat néven ismert odaítélési szemponttal való összetévesztését elkerülendő, e fogalom megnevezésére más kifejezést, a **legjobb ár-minőség arányt** tartja célszerűnek alkalmazni. A 2014/24/EU irányelv ugyanakkor azt is egyértelművé teszi, hogy továbbra is van lehetőség a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot kizárólag az ár- vagy a költséghatékonyság alapján értékelni.²⁴

Annak elősegítése érdekében, hogy a közbeszerzés során fokozottan előtérbe kerüljön a minőség, a tagállamok számára engedélyezni kell, hogy – amennyiben ezt megfelelőnek tartják – a „gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat” kiválasztása céljából megtiltsák vagy korlátozzák a kizárólag az ár vagy a költség értékelésén alapuló elbírálást.²⁵

A fentieknek megfelelően a Kbt. is a **gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat** kiválasztását várja el az ajánlattevőktől, ugyanakkor meghatározza, hogy értékelési szempontként akár a legalacsonyabb ár, akár a legalacsonyabb költség, akár a legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempont alkalmazható. Az ajánlatkérőnek megmarad a választási lehetősége, így dönthet a tisztán áralapú értékelés alkalmazása mellett is, kivéve egyes beszerzési tárgyak és eljárásfajták esetén, ahol a jogalkotó ezt kifejezetten kizárja.²⁶

²³ Id. 2014/24/EU irányelv (89) preambulumbekendése

²⁴ Id. 2014/24/EU irányelv (90) preambulumbekendése

²⁵ Id. 2014/24/EU irányelv (90) preambulumbekendése

²⁶ A Kbt. nem teszi lehetővé a legalacsonyabb ár alkalmazását versenypárbeszéd és innovációs partnerség esetében, ezen eljárásfajták esetén csak a legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempontrendszeren alapulhat az értékelés (Kbt. 90. § (6) bekezdés, 96. § (4) bekezdés).

Amennyiben az ajánlatkérő tervpályázati eljárást követően folytat le hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást, szintén nem értékelheti csak az árat (Kbt. 100. § (3) bekezdés). Ugyanez irányadó a 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet 16. § (5) bekezdése alapján az olyan szolgáltatás megrendelésekre, amelyek esetében a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás lefolytatására az ajánlatkérő közszolgáltatói tevékenységével összefüggő tervpályázati eljárást követően kerül sor.

A Kbt. kizárja a legalacsonyabb ár, mint egyedüli értékelési szempont alkalmazását a tervezési, a mérnöki, az építészeti szolgáltatások esetében, valamint az építési beruházások esetében is.

A közzétett tárgyi közbeszerzések tekintetében alkalmazandó eljárások sajátos szabályairól szóló 676/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése szerint az ajánlatkérő nem alkalmazhatja a legalacsonyabb ár szempontját egyedüli értékelési szempontként közzétett szolgáltatások esetében.

Zöld közbeszerzési eljárásokban javasolt, hogy az ajánlatkérő ne a legalacsonyabb ár szempontját alkalmazza, hanem a **legjobb ár-érték arányt megjelenítő minőségi szempontok** között környezetvédelmi szempontokat rögzítsen kellő súlyozással, illetve a **költségek** értékelése során törekedjen az **életciklus** egészének figyelembe vételére.

7.5.1. A legjobb ár-érték arány – környezetvédelmi szempontok alkalmazása

A Kbt. 76. § (3) bekezdésének a) pontja kiemeli, hogy a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontok vonatkozhatnak **különösen környezetvédelmi tulajdonságokra** is.

A Bíróság évtizedek óta következetesen támogatja a környezetvédelmi szempontok értékelés körében történő alkalmazását. A C-513/99. számú Concordia Bus ügyben a Bíróság rögzítette ennek alapvető feltételeit. A Bíróság Helsinki autóbusz beszerzése kapcsán az ajánlatkérő által a zaj- és károsanyag-kibocsátási szinteket többletpontokkal jutalmazó rendszer kapcsán kidolgozott szempontrendszert vizsgálta, és megállapította, hogy a környezetvédelmi szempontok figyelembevételére akkor kerülhet sor, ha e szempont

- **a közbeszerzési szerződés tárgyához kapcsolódik;**
- **nem biztosít az ajánlattevőnek korlátlan választási szabadságot;**
- **a dokumentációban vagy a hirdetményben kifejezetten említésre került, és**
- **megfelel a közösségi jog összes alapelvének, köztük a hátrányos megkülönböztetés tilalmának.**

A C-448/01. számú Wienstrom ügyben a Bíróság a szerződés tárgyához kötöttség kérdése kapcsán kimondta, hogy egy energiaszolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárásban az olyan szempont, amely kizárólag az ajánlatkérő (a szerződés tárgyát képező) várható fogyasztásán felüli, megújuló energiaforrások felhasználásával megtermelt energia mennyiségére vonatkozik, nem minősül a szerződés tárgyához kapcsolódónak.

Az esetjogban rögzített alapvető garanciális követelmények a Kbt. 76. § (6) bekezdésében a következőképp kerültek rögzítésre:

Az értékelési szempontoknak az alábbi követelményeknek kell megfelelniük:

a) a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk;

b) nem biztosíthatnak önkényes döntési lehetőséget az ajánlatkérőnek, hanem mennyiségi vagy szakmai szempontok alapján értékelhető tényezőknél kell alapulniuk;

c) biztosítaniuk kell a 2. § (1)-(5) bekezdésében foglalt alapelvek betartását;

d) az értékelési szempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága. A (3) bekezdés b) pontjában foglaltak értékelése esetén, ha az eljárásban e körülményekhez alkalmassági feltétel is kapcsolódik, egyértelműen el kell különíteni, hogy mely feltételek képezik a teljesítéshez minimálisan szükséges elvárást (alkalmassági követelmény), és melyek jelentik ezen felül az értékeléskor figyelembe vett tényezőket;

e) nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem többszöri értékelését.

A Döntőbizottság a D.800/16/2010. számú határozatban az ajánlatkérő által környezetvédelmi értékelési szempontként alkalmazott „kivitelezés környezetvédelmi tulajdonságai” minőségi követelményt amiatt találta jogsértőnek, hogy az nem kapcsolódott a szerződés tárgyához. A kérdéses ügyben az ajánlatkérő a felszíni vizek és a talajszint alatti földtani közeg védelmére vonatkozóan tervezett intézkedéseket kívánta értékelni olyan kivitelezés során, melynél a teljesítési helyszínen nincs felszíni víz, illetve

az építkezés nem érinti a talajszint alatti földtani közeget. A Döntőbizottság azt is kiemelte döntésében, hogy az értékeléshez kapcsolódóan a közbeszerzési dokumentumban meghatározott minőségi követelményeknek is a közbeszerzés tárgyával „kimutatható közvetlen kapcsolatban” kell állniuk.

A **Miniszterelnökség** vonatkozó **útmutatója** (Útmutató a Kbt. 76. § (2) bekezdés c) pontja szerinti környezetvédelmi, szociális szempontok alkalmazásához) hangsúlyozza, hogy „Az ajánlatkérőnek az adott értékelési szempont jogszerű alkalmazása érdekében igazolnia szükséges, hogy általa meghatározott szempont **ténylegesen kapcsolódik** az adott szerződés alapján megvalósítandó építési beruházáshoz, szállítandó áruhoz vagy nyújtandó szolgáltatáshoz. Ennek megfelelően nem elfogadható például a talajvíz megóvásával kapcsolatos környezetvédelmi szempont, ha a tárgyi építési beruházás kizárólag nyílászárók felújítására irányul, a beruházás a talajvíz minőségét közvetve sem érinti.” Ugyanakkor a Miniszterelnökség álláspontja szerint „ajánlatkérők alkalmazhatnak olyan értékelési szempontot, amely olyan környezetvédelmi/szociális vállalásra vonatkozik, amely nem bizonyosan, csupán **várhatóan bekövetkező eseményre/feltételre irányul**, mivel ajánlatkérő számára kedvezőbb, ha a várható esemény bekövetkezése esetén biztosítva van a fenntarthatóságot jobban figyelembe vevő teljesítés. Ebben az esetben a bekövetkezés valószínűségének mértékét a rá vonatkozó súlyszám megállapításánál számításba kell venni.”

A **Miniszterelnökség** kapcsolódó **közleménye** (Közlemény az értékelési szempont(ok) előírásával kapcsolatban követendő közbeszerzési gyakorlatról) kiemeli, hogy „a környezetvédelmi értékelési szempontokat illetően a **vállalás típusú** szempontokat azokra az esetekre kell korlátozni, ahol a szempontokhoz az ajánlatkérő **konkrét mérhetőséget is hozzárendel**, mivel ennek hiányában az adott szempont alkalmazása előnyt nem jelent a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztása körében (pl. nem megfelelő szempont, hogy „ajánlattevő vállalja, hogy a munkaterületen figyeli és dokumentálja az élővilágot”). A fentiekre tekintettel nem értékelhetők az olyan kötelezettségvállalások sem, amelyeknek a betartását környezetvédelmi, természetvédelmi vagy a veszélyeztetett fajok védelmére vonatkozó jogszabályok előírják, vagy egyéb jogszabályi kötelezettségen alapulnak.”

Az ajánlatkérők a környezetvédelmi értékelési szempontok rögzítésekor is támaszkodhatnak az uniós **zöld közbeszerzési követelményrendszerre**, akként, hogy a műszaki követelményekhez képest a szigorúbb vállalatokat többletpontokkal értékeli. Az uniós

zöld közbeszerzési követelményrendszer erre is ad konkrét javaslatokat a megadott termék- és szolgáltatáscsoportok esetében.

Jó példa: NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.: „Eger Város szennyvízcsatorna-hálózatának fejlesztése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése”

A projektet **Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata és az NFP konzorciuma** valósította meg, az 5,3 milliárd forintos összköltségből 4,8 milliárd forintot támogatásból finanszírozva.

A 2016 március 12-én közzétett ajánlati felhívás alapján a főbb becsült munkanemek (víziközmű hálózat kivitelezése és rekonstrukciója, valamint szennyvíztisztító telep építése, bővítése, felújítása, technológiai fejlesztése és rekonstrukciója) tárgyában **az ajánlatok bírálati szempontjai között egyenlő, 50-50 súlyszám súlyozással jelent meg a költség kritérium mellett a minőségi kritériumban a környezetvédelmi-fenntarthatósági vállalatok a tervezés és a kivitelezés vonatkozásában**. A műszaki, illetve szakmai alkalmassági kritérium tekintetében is érvényesültek a hivatkozás szerint a zöld közbeszerzésre vonatkozó szempontok a **környezetmérnök végzettségű szakember biztosításának előírásával**.

A projekt kivitelezésére vonatkozó vállalkozási szerződés aláírására 2017. szeptemberében került sor, és a munkaterület 2018. szeptemberi (csatornaépítés) és 2019. augusztusi (szennyvíztisztító telep) átadását követően megindult a kivitelezés, melyet a vállalkozó M-E 2020 Konzorcium 2022. május 9-én jelentett készre. A műszaki átadás-átvételre ezt követően 2022. május 19-én (szennyvíztisztító telep) és 2022. szeptember 19-én (csatornahálózat) került sor.

A pályázati anyag szerint külön jelentőséggel bírt, hogy a közbeszerzési eljárás olyan létesítmény (szennyvíztisztító telep) létrehozására irányult, amely **a környezet fokozottabb védelme okán eleve hozzájárul a fenntarthatósághoz**, és a megépült telep technológiája (így többek között napelemek installálása, a keletkező biogáz hasznosítása, az így helyben keletkező hő- és villamosenergiának a telep működtetésének céljára történő hasznosítása, szolárszáritó alkalmazása) **hozzájárul a körforgásos gazdasághoz**. A **zöld szempontokra vonatkozó vállalatok teljesülését** a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítése alatt **az NFP folyamatosan vizsgálta és dokumentálta**.

Jó példa: NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.: „Kaposvár megyei jogú város szennyvíztisztító telepének fejlesztése”

A KEHOP-2.2.2.-15-2016-00099 azonosítószámú, projekt keretében megvalósuló közbeszerzési eljárás volt, a projektet Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata és az NFP Nonprofit Kft. konzorciuma valósította meg. A projekt összköltsége 6,5 milliárd forint volt, melyből 5,9 milliárd forint támogatás volt.

Kaposvár a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen lévő településnek számít, a szennyvíztisztító telep technológiája korszerűtlen

volt, hosszú távon nem tudta biztosítani az elfolyó szennyvízre vonatkozó határértékeket, ezért korszerűsítésre és automatizálásra szorult. A projekt keretében létrejött egy **hosszú távú környezetvédelmi megfontolásokat is kielégítő és gazdaságos módon üzemeltethető**, korszerű, zárt rendszerű szennyvíztisztító telep, valamint bővítésre került a meglévő szennyvízelvezető hálózat.

Ennek során az **ajánlattételi felhívásban környezetvédelmi szempontok is** meghatározásra kerültek, és az értékelési szakaszban 50-50 százalékos **arányban minőségi szempontként a környezetvédelmi-fenntarthatósági vállalatok is** értékelésre kerültek a költség

kritérium mellett, kifejezetten kiemelve, hogy **az ár nem az egyetlen odaítélési szempont**. Továbbá zöld közbeszerzési szempontok a **műszaki, illetve szakmai alkalmassági kritériumként is** érvényesítésre kerültek, és a fenntartott szerződések esetében **a fogyatékkal élő vagy hátrányos helyzetű személyek társadalmi és szakmai integrációját is szempontként határozták meg**.

A 2017. március 16-án indított eljárásban az ajánlatok benyújtásának határideje 2017. április 10-e volt. A győztes ajánlatot a Magyar Bau Holding Zrt. (Strabag Építőipari Zrt.) adta, 50-ből 42 pontot megszerezve a környezetvédelmi- fenntarthatósági vállalások szempontjából. A vállalkozási szerződés 2017. július 17-i aláírását követően 2020. augusztus 14-én történt meg a szennyvíztisztító telep műszaki átadás-átvétele.

7.5.2. A legalacsonyabb költség

Az ajánlatkérő a legalacsonyabb költséget is választhatja értékelési szempontként, ebben az esetben ezt **előre meghatározott költséghatékonysági módszer** alkalmazásával számítja ki. A Kbt. a 2014/24/EU irányelvnek megfelelően a költséghatékonysági módszerek közül kiemeli az **életciklusköltség-számítási** módszert.

Az **életciklus** a Kbt. 3. §. 7. pontja szerint következő: *egy termék használatának, szolgáltatás nyújtásának vagy egy építési beruházás fennállásának a nyersanyag beszerzésétől, az erőforrások megteremtésétől az eltávolításig, ártalmatlanításig, az adott területek eredeti állapotának helyreállításáig, illetve a szolgáltatás vagy a használat végéig tartó szakasza*. Magában foglalja az építési beruházások, az áruk vagy a szolgáltatások életciklusa során felmerülő összes költséget.

A **Közbeszerzési Hatóság Útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról** (K.É. 2017. évi 35. szám, 2017. március 10.) (a továbbiakban: Életciklusköltség-számítási útmutató) részletesen foglalkozik az életciklusköltség-számításának közbeszerzési kérdéseivel. Az Életciklusköltség-számítási útmutató kiemeli, hogy „Közbeszerzési környezetben az életciklusköltség tehát minden olyan esetben értelmezhető, amelyben a beszerzés tárgya, vagy annak egy része, fizikai formában megjelenő tárgy, rendszer, létesítmény, illetve ezek létrehozására irányuló építési, gyártási feladat, tehát tipikusan árubeszerzés, illetve építési beruházás esetén. Szolgáltatás megrendelése esetén is értelmezhető az életciklusköltség, amennyiben a szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközök, illetve azok létrehozása is a beszerzés tárgyát képezik.”

Az ajánlatkérő életciklusköltség-számítási alkalmazása esetén tehát választhat, hogy a következő fő költségkategóriák közül melyekkel kíván számolni:

- Beszerzési költségek
- Működési költségek
- Karbantartási költségek
- Az életciklus végéhez kapcsolódó, ártalmatlanítási költségek
- Külső környezeti költségek

Zöld közbeszerzési eljárások esetén célszerű, ha az ajánlatkérő a teljes életciklusköltség számítás során külső környezeti költséget is számszerűsít. A gyakorlatban ez a beszerzés tárgyával kapcsolatos széndioxid kibocsátás számszerűsítését jelenti, valamely elfogadott módszertan szerint.

Amennyiben az ajánlatkérő a legalacsonyabb költség értékelési szempont esetében életciklusköltség-számítási módszerrel határozza meg a költséget, csak a Kbt. 78. §-ában foglaltakat kell előírnia a közbeszerzési dokumentumokban: azt, hogy az ajánlattevőknek milyen adatokat kell megadniuk, és az ajánlatkérő milyen módszert fog alkalmazni az életciklus költségeknek az említett adatok alapján történő meghatározásához.

Az életciklusköltség-számítással kapcsolatosan részletesebben lásd az **Életciklusköltség-számítási útmutatót**.

7.5.3. Aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalások

A Kbt. 72. § (2) bekezdése az aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalások esetén lehetőséget ad az ajánlatkérőnek arra, hogy figyelembe vehesse az olyan **objektív alapú indokolást**, amely különösen

e) a 73. § (4) bekezdése szerinti környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek való megfelelésre vonatkozik...

A Kbt. 73. § (4) bekezdése szerint **nem megfelelő az indokolás különösen, ha megállapítható, hogy az ajánlat azért tartalmaz aránytalanul alacsony árat vagy költséget, mert nem felel meg a 73. § (4) bekezdése szerinti környezetvédelmi, szociális és munkajogi**

7.6. SZERZŐDÉSES FELTÉTELEK

Zöld közbeszerzési eljárásokban az ajánlatkérők élnek azzal a lehetőséggel, hogy a szerződéses feltételek között is rögzítsenek környezetvédelmi vonatkozású előírásokat. A 2014/24/EU irányelv (97) preambulumbekkezdése *példák környezetvédelmi megfontolásokkal kapcsolatos szerződésteljesítési feltételként a következőket említi példaként: zöld szerződéses feltételek vonatkozhatnak a*

- a termékek szállítására,
- csomagolására,
- ártalmatlanítására, illetve eltávolítására,
- építési beruházásokra és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések esetében pedig a hulladéknimalizálásra
- erőforrás-hatékonyságra.

A Kbt. 132. § (1) bekezdése rögzíti, hogy *az ajánlatkérő a szerződés teljesítésére vonatkozóan sajátos, különösen szociális, környezetvédelmi, illetve az innovációt ösztönző feltételeket határozhat meg. Az ilyen szerződéses feltételeket az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, a részletes feltételek az egyéb közbeszerzési dokumentumokban is megadhatóak*.

A környezetvédelmi szerződéses feltételekkel kapcsolatban is irányadó az a garanciális követelmény, hogy azoknak **a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk** [76. § (7) bekezdés] és **nem eredményezhetik** a 2. § (2)-(3) és (5) bekezdésében foglalt **alapelvek sérelmét**. (Kbt. 132. § (2) bekezdése)

követelményeknek. Az ajánlatkérő az ajánlat megalapozottságának vizsgálata során ennek megítéléséhez az adott ágazatban kötelezően alkalmazandó irányadó munkabérekről is tájékoztatást kérhet az ajánlattevőtől.

Az ajánlatkérőnek meg kell állapítania az **ajánlat érvénytelenségét**, ha nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.

Amennyiben az ajánlatkérő környezetvédelmi szerződéses feltételt alkalmaz, nem tekinthet el attól, hogy ellenőrizze annak teljesülését. A Kbt. 142. § (1) bekezdése alapján köteles a környezetvédelmi szerződéses feltétel teljesülését **dokumentálni**.

Felhívjuk az ajánlatkérők figyelmét arra is, hogy adott esetben a környezetvédelmi szerződéses kötelezettség teljesítésének elmaradása, illetve hibás teljesítése maga után vonhatja a Közbeszerzési Hatóság irányába történő **bejelentés kötelezettségét**, amennyiben az **súlyos szerződésszegést** valósít meg, a Kbt. 142. § (5) bekezdése szerint.

Az ajánlatkérőknek figyelemmel kell lenniük arra is, hogy a környezetvédelmi szerződéses kötelezettség **megszerzése felvetheti a későbbi kizárást** a közbeszerzési eljárásból a kapcsolódó opcionális kizáró ok előírása esetén, amennyiben az súlyos szakmai kötelezettségszegésnek minősül (a Kbt. 63. § (1) bekezdés b) pontja szerint) vagy ha súlyos szerződéses kötelezettségszegést valósít meg (a Kbt. 63. § (1) bekezdése c) pontjának megfelelően).

A környezetvédelmi szerződéses feltétel **esetleges módosítása** a szerződésmódosítás szabályainak megfelelően történhet, azaz ajánlatkérőnek vizsgálnia kell annak szükségessége esetén azt, hogy a módosítás megváltoztatja-e a szerződés általános jellegét (Kbt. 141. § (4) bekezdése c) pontja) illetve a módosítás lényeges módosításnak minősül-e (Kbt. 141. § (6) bekezdése).

Jó példa: Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt.: Magyar Zene Háza generálkivitelezési munkáinak elvégzése

Nemzetközi tervpályázati- és a kapcsolódó közbeszerzési eljárást követően a 2015. június 10-én Tosei Co. Ltd. (Sou Fujimoto Architects) tervezővel kötött tervezési szerződés részeként a Magyar Zene Háza építési engedélyt kapott 2016. március 9-én. A beruházás megvalósítási szakaszához érve szükségessé vált a generálkivitelező kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárás lefolytatása.

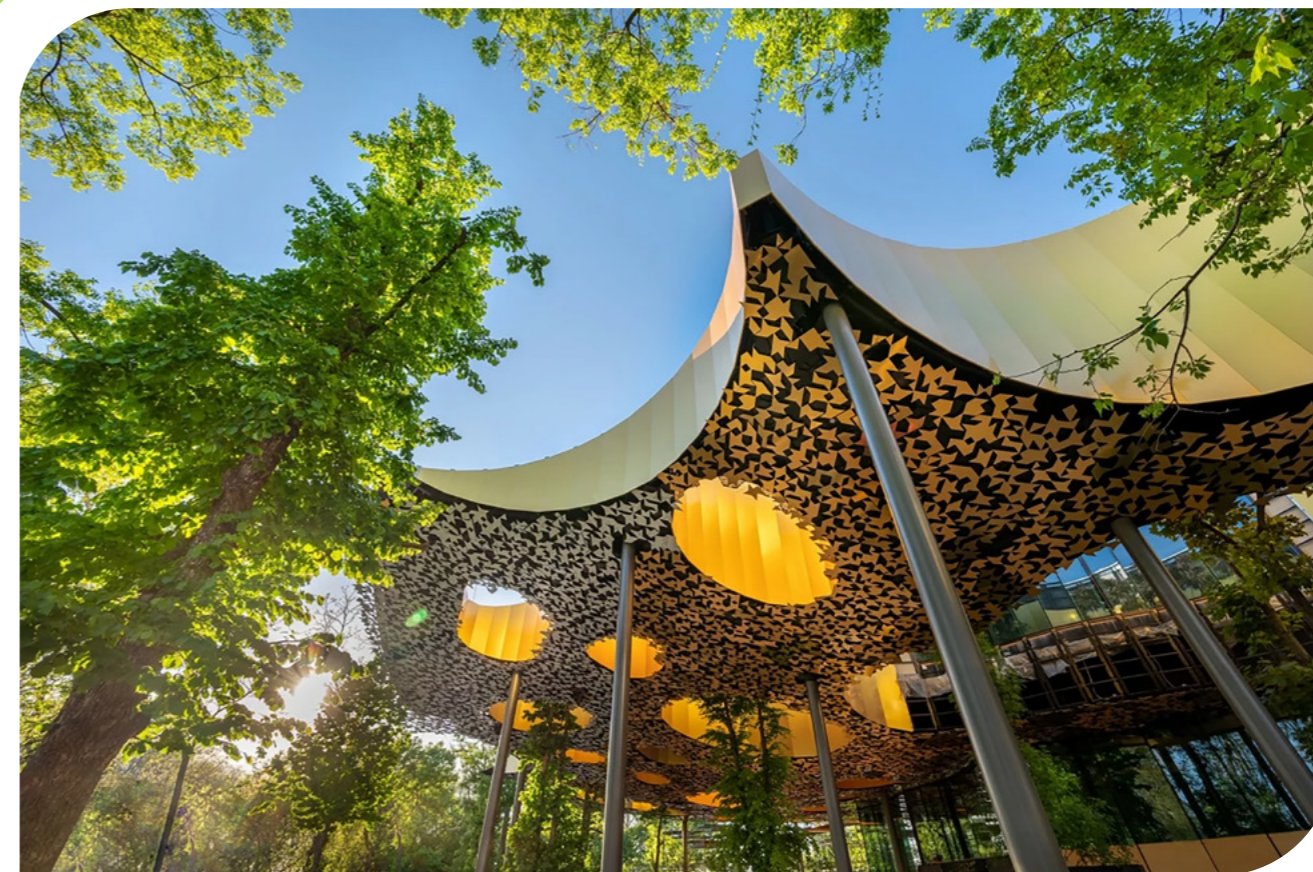
A TED-en 2016. október 5-én közzétett uniós nyílt eljárás a beruházás generálkivitelezésére eredménytelenül zárult a Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pontja alapján, mivel mind az 5 benyújtott ajánlat értéke meghaladta a beszerzésre akkor rendelkezésre álló fedezet összegét. Ekkor a Városliget Zrt. Igazgatósága egyhangúlag döntött a tárgyalásos eljárás lefolytatása mellett és támogatta megindítását. Az ajánlatkérő ezt követően a Kbt. 85. § (2) bekezdése e) pontja szerint tárgyalásos közbeszerzési eljárást kezdeményezett, melynek indító felhívása az Európai Unió

Hivatalos Lapjában 2017. augusztus 17-én jelent meg. Az építési beruházási közbeszerzési eljárás nettó becsült értéke 14,7 milliárd forint volt hazai központi költségvetési forrásból.

Az eljárásban a fenntarthatóság értékelési szempontként került meghatározásra, az alábbiak szerint:

1. Nettó ajánlati ár (képzett érték) /súlyszám: 50
2. Megvalósítási ütemterv (teljesítési határidő és annak alátámasztottsága) /súlyszám:15
3. Kivitelezés térbeni organizációja/súlyszám:15
4. Fenntarthatóság, környezetvédelem és favédelem/ súlyszám: 15
5. Mintavételi és minőségbiztosítási eljárások rendje/ súlyszám: 5

Az ajánlatok értékelése során a pályázati anyag szerint kiemelt figyelmet kapott a fenntarthatóság, a környezetvédelem és favédelem, valamint az örökség-

megőrzés és az innovatív technológiák alkalmazása. Az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezés 2018. július 20-án került megküldésre. A 2018. szeptember 3-án átadott irattal kapcsolatban hiánypótlást kértek, a hiány pótlása 2018. szeptember 11-én megtörtént, amellyel a szerződés teljesítettnek minősült a pályázati anyag szerint.

Az eljárásban meghatározott fenntarthatósági követelmények és ezek számszerű mérése a fejlesztés előkészítésében és a megvalósítás során is érvényesültek: 1. Társadalmi és gazdasági fenntarthatóság, menedzsment, 2. Területhasználat, környezetrendezés, 3. Közlekedés (alternatív közlekedési módok támogatása), 4. Erőforrás-hatékonyság, 5. Energia-gazdálkodás, 6. Komfort, 7. Vízgazdálkodás.

A Magyar Zene Háza épületét és kivitelezési munkálatait a nemzetközileg jól ismert épületminősítési rendszer, a BREEAM környezettudatossági szempontból példaértékűnek értékelte. A megvalósítás egészének meg kellett felelnie a BREEAM rendszer követelményeinek (pl.: elbontott anyagok 95%-ának

újrahasznosítása, felhasznált faanyag legális helyről származásának igazolása stb.). Ennek teljesítéséhez a projekt favédelmi szakértője és ökológusa által készített munkaterv alapján, pl. a munkatér megvilágítást és a reggeli gépindítást is az élő környezet figyelembevételével kellett elvégezni. A ház energiaellátását többnyire megújuló energiaforrások fedezik, mint pl. a föld alatt 100 méter mélyen elhelyezett 120 talajszonda, melyek a geotermikus energiát szolgáltatják. További gazdaságos és innovatív megoldás, hogy az épület hűtését távhűtéssel biztosítják, amelyet a közeli Műjégpálya nyáron fölösleges energiakapacitása biztosít.

A Fejlesztés megvalósításában mind-mind kiemelt szempont volt az épületek fenntarthatóságának növelése, az ökológiai értékek védelme, a kivitelezési anyagok és hulladékok szállítása, a természetes vízfolyások védelme és az épületburok vizsgálata. Az épületek tervezése és a megvalósítás a legjobb gyakorlat szerinti fenntarthatósági alapelveknek megfelelően történt.

8. KÖTELEZETTSÉGEK AZ ÁGAZATI SZABÁLYOZÁSBAN

Az ajánlatkérőknek figyelemmel kell lenniük arra, hogy az ágazati szintű szabályozás **bizonyos termékkörök esetén kötelez a zöld közbeszerzési eljárások lefolytatására.**

8.1. ENERGIAHATÉKONY BESZERZÉSEK

Az **energihatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény** 8. §-a írja elő a közintézmények energiatakarékos feladatait.

Eszerint **energiatakarékos felújítási kötelezettség** alá esik a

- Központi kormányzat által használt
- Állami vagy központi kormányzati tulajdonban levő
- Fűtött vagy hűtött
- Épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló rendeletben meghatározott követelményeket el nem érő és
- 250 m²-t meghaladó hasznos alapterületű épületek,

akként, hogy évente az összalapterület **3%-át kitevő alapterületű épületek energiatakarékos felújítását el kell végezni.** 2022. január 1-jétől az energiatakarékos felújítás mértékének el kell érnie az épületeken energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló miniszteri rendeletben az új épületek tekintetében előírt energetikai minimum követelményszintjét legalább a felújítandó alapterület 50%-a esetében.

Az **energiatakarékos felújításról szóló 2015. évi LVII. törvény** 10. §-a rendelkezik az **energiatakarékos felújításokról.** Energiatakarékos felújítás alá esnek a következő beszerzések:

- központi kormányzat, minisztériumok, kormányhivatalok, központi hivatalok, KEF, Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, országos hatáskörű rendvédelmi szervek és honvédségi szervek
- uniós értékhatárok felett
- kizárólag magas energiatakarékos teljesítményű²⁷ termékeket, szolgáltatásokat, épületeket szerezhetnek be

ha ez összeegyeztethető a költséghatékonysággal, gazdasági megvalósíthatósággal, fenntarthatósággal, műszaki alkalmassággal, a verseny megfelelő érvényesülésével.

Jó példa: A debreceni Nagyerdő program befejezése projekt komplex építési engedélyezési és kiviteli tervezési feladatai

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a város fejlesztése során kiemelt figyelmet fordít a környezetvédelemre, az energiamegtakarításra és az innovatív megoldásokat részesíti előnyben.

Az 1932-ben megnyitott Nagyerdei Strandfürdő mind építészeti, mind fürdőtechnológiai elavult állapotban volt, közvetlen környezete az elmúlt években teljesen megújult, így szükségessé vált korszerűsítése, szolgáltatásainak fejlesztése. A koncepció szerint a debreceni strandfürdő nem kívánt versenyezni más vizes létesítményekkel, hanem valóban újat, egyedit, máshol nem tapasztalható kívánt nyújtani. Az ötletpályázattal induló fejlesztés célja az volt, hogy a strandfürdő létesítménye a már megújult szálloda, termálfürdő és gyógyászati szolgáltatással azonos színvonalú, komplex szolgáltatást nyújthasson elsősorban régiós, de országos szinten is kiemelkedő attrakciók megvalósításával.

Komoly kihívás volt a Debreceni Nagyerdő ligetes, karakteres környezetében az új strandfürdő megálmodása. Az Aquaticum Strand tervezéskor ugyanis arra is oda kellett figyelni, hogy az Magyarország első természetvédelmi területén helyezkedik el, ahol különleges védett növény- és állatfajok élnek. A Nagyerdő az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 hálózat része is.

Az innovatív építészeti megoldásokkal az ajánlatkérő célja volt, hogy a bekerülő, egymást kiegészítő funkciók ne csak önmagukban adjanak élményt, hanem a közöttük és a különböző szintek közötti átjárás, a közlekedés is a kaland részévé váljon.

A Debreceni Gyógyfürdő Kft. 2015. május végén „Aquaticum strandfürdő fejlesztése” címmel nyílt építészeti ötletpályázatot hirdetett az Aquaticum Strandfürdő fejlesztési elképzeléseinek kidolgozására.

²⁷ lásd az 1849/2014. (XII. 30.) Korm. határozat 1. mellékletét

Az ötletpályázattal induló fejlesztés célja az volt, hogy a strandfürdő létesítménye a már megújult szálloda, termálfürdő és gyógyászati szolgáltatással azonos színvonalú, komplex szolgáltatást nyújthasson elsősorban régiós, de országos szinten is kiemelkedő attrakciók megvalósításával.

A beérkezett pályaművekben a Bíráló Bizottság számos izgalmas és egyedi gondolatot talált, melyek sikeresen járulhatnak hozzá a strandfürdő színvonalas fejlesztéséhez. Komoly kihívás volt a debreceni Nagyerdő ligetes, karakteres környezetében az új strandfürdő megálmodása. A speciális helyzetre és feladatra adott válaszok közül azokat támogatta a zsűri, ahol az alkotók szakítottak a hagyományos strand élményelemeivel, és megpróbálták a hely tágabb környezetéhez szervesen kapcsolódó, azzal aktívan kommunikáló kialakítást megfogalmazni.

Az 1. díjas ötlettervet a BORD Építész Stúdió Kft. készítette. Nyertes pályázó elképzelése egy minden irányból könnyen megközelíthető és átjárható épület létrehozása volt, keretül szolgálva a bekerülő funkcióknak, ahol a külső és belső tér egymásba folyik, ahol a kinti és benti rész egymástól nem teljesen lehatárolt, ahol már a megérkezésnél az emberek feje felett úszó látvány és élmények ígérete mágnesként vonz, belépésre ösztönözve.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, mint ajánlatkérő a Debreceni Strandfürdő, az előzményekben megfogalmazott célkitűzések szerinti megvalósítása érdekében komplex, építési engedélyezési és kiviteli tervezési feladatokra irányuló uniós értékhatárokat elérő nyílt közbeszerzési eljárást folytatott le. „A debreceni Nagyerdő program befejezése projekt komplex építési engedélyezési és kiviteli tervezési feladatai” - tárgyú hirdetmény 2017. január 3-án 2017/S 001-000492. iktatószámon az Európai Unió Hivatalos lapjában valamint Közbeszerzési Értesítő 2. számában (2017. január 4.) KÉ-16626/2016. iktatószámon jelent meg.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata elsősorban a Debreceni Gyógyfürdő Kft., mint önkormányzati tulajdonú cég által lefolytatott nyílt építészeti ötletpályázat győztes pályaművében foglalt koncepciót kívánta megvalósítani a tervezés során. A közbeszerzési

eljárásban nagy hangsúly került az innovációra, az innovatív megoldások alkalmazására, valamint a környezetbarát (zöld) koncepciók kialakítására a melyeket a közbeszerzési dokumentumok részét képező tervezési feladatmeghatározásban (tervezési program) már kötelező előírásként érvényesített.

A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat az alábbi értékelési szempontok alapján került kiválasztásra:

- Ár (50 pont)
- Minőségi szempontok:
- Vállalt teljesítési határidő az engedélyezési és a kiviteli tervdokumentáció vonatkozásában (20 pont)
- Tervezési feladat ellátásában résztvevő, legalább 3 éves tervezői tapasztalattal rendelkező állandó munkatársak létszáma (20 pont)
- Zöldminősítési szakértői jogosultságú (LEED, BREEAM, vagy DGNB) szakember bevonása (5 pont)
- Építésügyi műszaki szakértő igénybevétele a teljesítés során (5 pont)

Az értékelési szempontok között az Ajánlatkérő értékelte azon zöld szempontot, hogy az Ajánlattevő a teljesítésbe bevon-e legalább 1 fő olyan szakembert, aki rendelkezik zöldminősítési szakértői jogosultsággal (LEED, BREEAM, vagy DGNB). Ezen zöldminősítési szakértői jogosultsággal rendelkező szakemberek jelenléte hozzájárul a tervezés minőségi színvonalának növeléséhez azáltal, hogy tanácsadással segíti a környezettudatos irányelvek betartását a tervezés folyamán, fenntarthatósági stratégiákat dolgoz ki, valamint energetikai hatékonysági vizsgálatot végez.

A nyílt közbeszerzési eljárásban beérkezett ajánlatok bontására 2017. február 06-án került sor. Az ajánlat-tételi határidő lejártáig 2 ajánlat került benyújtásra. Az eljárás eredményesen került lefolytatásra, jogorvoslat kezdeményezésére nem került sor. A tervezési szerződést 2017. április 13-án kötötték meg.

Környezeti hatások

A rengeteg zöldfal mellett a megvalósult zöldtető csökkenti a hőingadozást, így növeli az épület szerkezetének élettartamát. A zöldtető növeli a biodiverzitást, alkalmazásával az adott ingatlan zöldterületeinek maximális kihasználtsága érhető el, hiszen az épületen megvalósuló növénytelepítés nem igényli a telekméret növelését, mindemellett az energiamegtakarítás leghatékonyabb módja is, hiszen a meleget a téli időszakban bent tartja, a nyári időszakban azonban nem engedi be, csökkentve ezáltal a szigetelőlemez fizikai, kémiai terhelését.

A fenntartható működést biztosító innovatív megoldásoknál a környezetbarát energiák kerültek előtérbe. A medencék vízének fűtése a meglévő termálfűtő rendszerről került biztosításra a medencék alatt, illetve a mellettük földbe süllyesztett gépészeti aknában elhelyezett fűtési hőcserélők beépítésével. Ez a megoldás a keringtető szivattyúk teljesítmény felvételét leszámítva környezetbarát, nem jár CO2 kibocsátással. A medencék alatt elhelyezett öltöző épületet padlófűtéssel és mesterséges szellőzéssel látták el. A légkezelő által befűjt levegő és a padló fűtését szintén a termál fűtő rendszerről oldották meg. A befűjt levegő mennyisége használatától függően a szellőztető rendszer vezérlő egysége szerint

változtatható. Amennyiben nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű fűtési teljesítmény a termálhő fűtési rendszerről, úgy a strand területén elhelyezett gázalapú fűtési rendszerről pótolható a hiányzó igény. A fűtési rendszerben, illetve a medencetechnológiai rendszerben található fűtési- és medencevíz keringtető szivattyúk külső hálózati áramellátásának jelentős csökkentésére ad lehetőséget a hidrofor ház mögötti domb tetején elhelyezett min 100 m2 alapterületű napelem park.

A kertben egy-egy magasabbra kiemelkedő domb (zöldtető) rejti magába a kisebb kiszolgáló épületeket, büféket, pénztárakat, elsősegélyt, szakítva a strandokat elcsúfító össze-vissza bódék zavaró látványával

A természetvédelmi irányelvek tudatos betartására az egész építkezés során nagy hangsúlyt fektettek. A beruházás alatt kivágott fák helyére újakat telepítettek, a meghagyott fák mellé 200-220 csemete került, illetve a nagyméretű zöldfalak kialakításával még közelebb hozták a természetet a strandolókhöz.

8.2. TISZTA JÁRMŰ BESZERZÉSEK

A **2019/1161 irányelv**²⁸ által jelentősen **módosított** 2009/33/EK irányelv²⁹ rendelkezéseit a *tiszta közúti járművek beszerzésének az alacsony kibocsátású mobilitás támogatásának előmozdításáról* szóló **397/2022. (X. 22.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Tiszta jármű korm. rendelet) ültette át a hazai jogba. A Kbt. 5-7.§-ában meghatározott ajánlatkérők eszerint kötelesek a Tiszta jármű korm. rendelet 1. §-ában rögzített közúti jármű beszerzéseik, szolgáltatásmegrendeléseik esetén arra,

hogy a Tiszta jármű korm. rendelet 2. § j) pontjában **tiszta járműként definiált járműveket szerezzenek be legalább a 6. § (1) bekezdésében meghatározott célértékeknek megfelelő arányban**. A tiszta jármű beszerzések koordinálásával kapcsolatos feladatokat a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság látja el. A beszerzést végző ajánlatkérők kötelesek jármű-beszerzési terveiket benyújtani a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságnak.

Jó példa: Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság: tisztán elektromos üzemű gépjárművek beszerzése

A KEF a környezetbarát, alacsony károsanyag kibocsátású gépjárművek beszerzése érdekében folytatott le uniós eljárásrendben nyílt, központosított közbeszerzési eljárást tisztán elektromos üzemű gépjárművek beszerzése tárgyban a 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó és önként csatlakozó intézmények részére. Az eljárás megindításáról szóló hirdetmény 2018. 03. 20. napján jelent meg a TED-en, TED 2018/S 055 121221 számon. Az eljárás keretösszege 5 rész tekintetében nettó 9.000.000.000,- Ft értékben került rögzítésre. Az ajánlattételi határidőig három gazdasági társaság nyújtott be ajánlatot a különböző részekben, összesen 6 elektronikus ajánlat érkezett be a központosított közbeszerzési portálra. Az eredményesen lefolytatott eljárásban személygépjármű kategóriában 4 részben, haszongépjármű kategóriában további egy részben került sor szerződés megkötésére.

A KEF az eljárásban értékelési szempontként a legjobb ár-érték arányt vette figyelembe, az ajánlati ár mellett a fajlagos akkumulátor kapacitást értékelt az ajánlatkérő.

Az ajánlatkérő a beszerzés tárgyának és a műszaki leírás meghatározása során is alkalmazott zöld szempontot. A műszaki feltételek meghatározása során kiemelt figyelmet fordított a környezetvédelmi előírásokra. Önmagában az elektromos üzemű forgalomban levő gépjárművek számának növekedésével csökken a környezetszennyezés, hiszen a gépjárművek használata közben nincs károsanyag-kibocsátás. Ha a töltőállomás zöld energiát használ, közvetett károsanyag-kibocsátás sem merül fel. a hangtalan és rezgésmentes közlekedés csökkenti a lakosság zajterhelését, mely szintén meghatározó probléma a nagyvárosokban. Ajánlatkérő előírta, hogy a megajánlott járműveknek a környezetvédelmi osztályba sorolás alapján – az 5E környezetvédelmi osztály szerint - tisztán elektromos üzeműnek kell lenniük és a legnagyobb teljesítményű fedélzeti töltővel rendelkező változatot kell megajánlani.

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1161 irányelve (2019. június 20.) a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló 2009/33/EK irányelv módosításáról

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1161 irányelve (2019. június 20.) a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló 2009/33/EK irányelv módosításáról

Jó példa: Magyar Közút Nonprofit Zrt.: Személygépjármű kisflotta beszerzés

A személygépjármű kisflotta beszerzés elnevezésű nyílt közbeszerzési eljárásban a Magyar Közút Nonprofit Zrt. tevékenysége optimalizálása érdekében személygépjármű igényét bérlet és egyidejűleg teljes körű flottakezelési szolgáltatás igénybevételével kívánta megoldani.

Az ajánlatkérő 2018. április 14. napján indított uniós eljárásrendben nyílt közbeszerzési eljárást. A személygépjárművek bérlete határozott idejű flottakezelési szerződés keretében 4 kategóriában került kiírásra, valamennyi beszerezni kívánt jármű műszaki specifikációjának meghatározása során törekedtek arra, hogy a személygépkocsik **kibocsátási normái** az EURO 6 szintnek megfeleljenek.

Az ajánlatkérő az eljárásban értékelési szempontként az ár mellett két részszerződést alkalmazott:

- összesített üzemanyag fogyasztás (l/100 km) 10 – súlyszám 10
- összesített szennyezőanyag kibocsátás (g/km) 10 – súlyszám 10.

Az értékelés során valamennyi részszerződés esetén a fordított arányosítás módszere került alkalmazásra. A megajánlott legalacsonyabb értékhez viszonyítva kapott pontot minden ajánlat.

Az eljárás eredményes volt, az aláírt szerződés szerint az összesített teljes futamidőre vetített díjak összessége 319 552 560,- Ft., az eljárás becsült értéke 420 000 000,- Ft.

8.3. ZÖLD BUSZ PROGRAM

A hazánk teljes klímasemlegességének 2050-ig történő elérésére vonatkozó törekvésekben, fontos szerepet játszik a teljes szén-dioxid-kibocsátás ötödéért felelős közlekedési szektor zöldítése, ezért a 2020. február 19-én bejelentett Klíma- és Természetvédelmi Akciótervben foglaltaknak megfelelően a kormány támogatja az elektromos járművek elterjedését.

Az akcióterv részeként elindított, a közösségi közlekedést új, környezetbarát alapokra helyező Zöld Busz Program a leginkább környezetszennyező buszok mielőbbi kivonásával a klímacélok elérése mellett a városi levegőminőség javítását és a zajszennyezés csökkentését is szolgálja.

A fentiekre tekintettel került elfogadásra 2019. szeptember 20-án az 1537/2019. (IX. 20.) Korm. határozattal³⁰ Magyarország új buszstratégiai koncepciója és ezzel a Zöld Busz Mintaprojekt is. A stratégia értelmében a közösségi közlekedésben a 2020-2028 közötti időszakra az autóbusz-állomány cseréjéhez

szükséges irány kidolgozása szükséges ösztönözve a hazai buszgyártást, csökkentve az üzemeltetett buszok átlagéletkorát, a buszos közlekedés károsanyag-kibocsátási értékeit és fenntartási költségeit, valamint javítva az utazási szolgáltatások minőségét.

Ezen célból a közösségi közlekedésben részt vevő autóbuszok környezeti fenntarthatóságának növelése érdekében a helyi (és a főváros legfeljebb 100 km-es vonzáskörzetében az elővárosi) személyszállítási közszolgáltatási feladatokat ellátó autóbuszok tiszta és energiahatékony piacának ösztönzése szükséges. 2020-tól ezért kizárólag az elektromos meghajtású autóbuszok, valamint az akkumulátoros segédhajtású önjáró trolibuszok gyártását, beszerzését és továbbfejlesztését kívánja az állam támogatni. Minderre tekintettel a Kormány felhívta az akkori technológiai és ipari minisztert, hogy gondoskodjon egy elektromos meghajtású autó- és önjáró trolibusz-beszerzést ösztönző mintaprojekt (a továbbiakban: Zöld Busz Mintaprojekt) megvalósításáról.

³⁰ <https://njt.hu/jogszabaly/2019-1537-30-22>

A Mintaprojekt két kezdeményezés keretében vizsgálja az elektromos busz beszerzéssel és üzembehelyezéssel járó kihívásokat, illetve gyűjt tapasztalatokat a Zöld Busz Program számára, megkönnyítve ezzel a városi közlekedésben az elektromos buszokra való átállást.

A két részből álló Mintaprojekt egyik pilléreként a Magyar Állam legfeljebb 800 millió forint keretösszegű állami forrás biztosításával támogatja a városi közszolgáltatási feladatok közül a helyi közlekedés ellátásának céljából új, elektromos meghajtású autóbuszok, illetve önjáró trolibuszok beszerzését, a jelenlegi buszállomány részleges cseréjét. Mindemellett a demonstrációs mintaprojektben további 1200 millió forint keretösszegű állami forrás igénybevétele minimum hét, telephelyi infrastruktúrával rendelkező helyszínen lehetővé teszi demonstrációs célú használatra elektromos buszok megjelenését, műszaki, járatszervezési, vezetéstechnikai, kommunikációs céllal.

A Zöld Busz Mintaprojekt kedvezményezettjei azon önkormányzatok és közlekedési közszolgáltatók lehettek, akik elkötelezték a közösségi közlekedés zöldítése mellett, és megfelelő infrastruktúrával rendelkeznek elektromos buszok üzemeltetéséhez vagy annak fejlesztéséhez. A megfelelő életkorú és összetételű járműpark kialakítása során elsődleges cél volt egy az életminőségre, a környezetvédelmi, a gazdasági és a pénzügyi/költségvetési fenntarthatóságra egyaránt optimalizáló szolgáltatás biztosítása.

A Mintaprojekt tapasztalatait is hasznosítva, a Zöld Busz Programban biztosított állami ösztönzőknek is köszönhetően 2023. januárjára már majdnem másfélszáz busz szolgálja³¹ az utasok kényelmét, elsősorban a nagyobb városok tömegközlekedésében.

Jó példa: a Magyar Posta Zrt. a kézbesítésben alkalmazott elektromos járművekkel is csökkenti károsanyag-kibocsátását, egyúttal könnyíti a kézbesítők munkáját is.

A Magyar Posta elkötelezett abban, hogy folyamatosan csökkentse ökológiai lábnyomát, ennek érdekében 2021 óta folyamatosan frissíti a járműflottáját a hatékonyabb, költségtakarékosabb, ugyanakkor a postások munkáját segítő elektromos járművekkel. Nagy segítséget jelentenek ezek az eszközök azokban a kézbesítőjáratokban, ahol a küldeményforgalom nagyobb teherbírást, illetve jelentősebb rakodási tartálméretet igényel, de akkor is, ha a kézbesítési terület adottságai miatt fontos a zéró károsanyag-kibocsátás a kézbesítés során.

Mindezek figyelembevételével 2021-ben uniós nyílt közbeszerzési eljárás keretében a Posta 1704 darab elektromos rásegítésű kerékpár adásvételére kötött szerződést és opciós jogot kötött ki további 511 darab kerékpárra. A kiválasztás során a legjobb ár-érték arány mellett a kiszállítás időtartama és a kötelezően előírt 24 hónapon felüli jótállási idő volt a legfontosabb értékelési szempont. Az ár csökkentését további árlejtéssel igyekezett a Magyar Posta a legkedvezőbb irányba mozdítani.

Népszerűek a munkatársak körében az egyre nagyobb számban használt 3 kerekű elektromos segédmotoros kerékpárok, ún. Kyburzok is. A vállalat 2021-ben tárgyalásos közbeszerzési eljárás során flottaüzemeltetési szolgáltatásra szerződött 771 darab fix és 330 darab opciós 3 kerekű elektromos segédmotoros kerékpár üzemeltetésére. Ezek a járművek naponta

60 kilométeres hatótávot képesek megtenni. Itt az értékelési szempontok között az ár mellett a szállítási határidő és az alkalmassági követelménynél bemutatott 500 darab referencia eszközön felül üzembe helyezett eszközök darabszáma számított.

2022-ben további 100 darab elektromos rásegítésű tricikli beszerzésére is sor került, melynek során 70 darab fix és 30 darab opciós mennyiség adásvételére kötött szerződést a Posta.

A sikeres használat és a postások pozitív visszajelzése alapján a Magyar Posta Zrt. az opciós mennyiségek megvásárlását, illetve flottaüzemeltetését is tervezi. Az elektromos járműveket a külföldi posták is egyre nagyobb számban használják, a környezettudatos járművek üzemeltetésben a Magyar Posta is élen jár.

³¹ <https://kormany.hu/hirek/sosem-latott-mertekben-gyarapodott-tavaly-a-hazai-klimabar-at-jarmuallomany>

8.4. KÖZÉTKEZTETÉS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSEK

A 676/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet a közétkeztetés tárgyú közbeszerzések esetében alkalmazandó eljárások sajátos szabályairól (a továbbiakban: Közétkeztetés Korm. r.) számos zöld szempont alkalmazását írja el a hatálya alá tartozó, közétkeztetés tárgyú közbeszerzések vonatkozásában.

A rendelet a közétkeztetés fogalmát az *élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről* szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) Melléklet 39/A. pontja szerinti fogalomra utalással határozza meg. Eszerint a **közétkeztetés** olyan vendéglátó tevékenység, amelynek során fogyasztók meghatározott csoportját vendéglátó ipari termékekkel, többnyire előre megrendelés alapján, a nap egy-egy meghatározott időszakában, meghatározott időtartamban látnak el, különösen oktatási, gyermek-, szociális, egészségügyi-, bentlakásos intézményben, táborban és munkahelyen.

A Közétkeztetés Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő nem alkalmazhatja a legalacsonyabb ár szempontját egyedüli értékelési szempontként

közétkeztetési szolgáltatások esetében. Az 5. § (2) bekezdése írja elő, hogy az ajánlatkérőnek az értékelési szempontok meghatározásakor az alábbi szempontok közül legalább hármat figyelembe kell vennie:

a) valamennyi beszerzett termék összértékéből a közétkeztetési **rövid ellátási láncban beszerzett termékek és helyi élelmiszer termékek összesített aránya** vonatkozásban az eljárásban kötelező szerződési feltételként meghatározott arány(ok)nál kedvezőbb (nagyobb) arányú vállalás;

b) az ételkészítés és a tálalás helye közötti **minél rövidebb szállítási időtartam**;

c) **ellenőrzött ökológiai gazdálkodásból származó termékek minél nagyobb aránya** a beszállított élelmiszerek között;

d) az **eljárásban előírt címkével rendelkező élelmiszerek minél nagyobb aránya** a beszállított élelmiszerek között;

e) **fogyasztói visszajelzési rendszerek bevezetésének vállalása**, a szolgáltatást igénybe vevőnek dokumentált módon véleménynyilvánításra, visszajelzésre van lehetősége;

f) a táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló rendelet előírásaiban foglalt gyakoriságon felül szolgáltat **zöltséget, gyümölcsöt**;

g) a táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló rendelet előírásaiban foglalt gyakoriságon felül szolgáltat **teljes kiőrlésű gabona alapú élelmiszert**;

h) **diétás étkeztetés biztosítását** vállalja a szolgáltató.

A Közétkeztetés Korm. rendelet 5. § (3) bekezdése alapján az ajánlatkérőnek minden esetben vizsgálnia kell a közétkeztetésre vonatkozó **táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló rendeletnek való megfelelést**, a szolgáltató táplálkozás-egészségügyi minősítési eredményeinek százalékos minősítési átlaga alapján, amennyiben rendelkezik már minősítéssel.

A Közétkeztetés Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése szerint a közétkeztetési szolgáltatásról szóló szerződésnek főzőkonyhánként, illetve telephelyenként tartalmaznia kell a beszerzett termék összértékén belül a közétkeztetési **rövid ellátási láncban beszerzett termékek, illetve a helyi élelmiszer termékek összesített arányát**.

A Közétkeztetés Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles a **szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként** előírni a következőket:

a) 2022. január 1-jétől legalább a beszerzett termékek összértékének 60 százaléka;

b) 2023. január 1-jétől legalább a beszerzett termékek összértékének 80 százaléka a közétkeztetési **rövid ellátási láncban beszerzett termékekből, illetve a helyi élelmiszer termékekből származik**.

A Közétkeztetés Korm. rendeletben foglaltak teljesülésével kapcsolatban a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) és a Nemzeti Népegészségügyi Központ lát el ellenőrző feladatokat.

A Közétkeztetés Korm. rendelet ökológiai termelésből származó, növényi alapú élelmiszerek nagyobb kínálatára vonatkozó, illetve földrajzi árujelzővel rendelkezésre irányuló előírásai az uniós élelmiszerekre és étkeztetési szolgáltatásokra vonatkozó GPP követelményekkel összhangban mutatnak elmozdulást a környezetbarát közétkeztetési szolgáltatások irányába. Az ajánlatkérők további zöld követelményeket rögzíthetnek a vonatkozó GPP követelmények nyomán, így megfontolandó olyan előírásokat megfogalmazni, melyek az élelmiszer- és italhulladék megelőzésével, az egyéb hulladék megelőzésével, válogatásával és ártalmatlanításával illetve a konyhai energia- és vízfogyasztás csökkentésével kapcsolatosak.

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG 'KÖZBESZERZÉSI NÍVÓDÍJ' PÁLYÁZATÁNAK DÍJAZOTTJAI 2018-2022 KÖZÖTT

2018

Építési beruházás kategória:

Sátoraljaújhelyi Erzsébet Kórház – Napelemes park bővítése című pályázat

Árubeszerzés kategória:

Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság - Tisztán elektromos üzemű gépjárművek beszerzése című pályázat

2019

Építési beruházás kategória:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata - Innováció a Debreceni Nemzetközi Iskola közbeszerzési eljárásaiban című pályázat

Szolgáltatás-megrendelés kategória:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata - Innováció a Debreceni Nemzetközi Iskola közbeszerzési eljárásaiban (tervpályázat) című pályázat

Árubeszerzés kategória:

1. helyezett:

Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. – Budapesti helyszíneken közvilágítás LED-es rekonstrukciója 2018-2019 című pályázata

2. helyezett:

Szegedi Tudományegyetem – Dinamikus beszerzési rendszer alkalmazása mint adaptív innováció című pályázata

3. helyezett:

Állami Egészségügyi Ellátó Központ – Magyarországi fekvőbeteg ellátó intézmények gyógyszerellátásának biztosítása című pályázata

2020

Építési beruházás kategória:

1. helyezett (megosztott):
Autóipari Próbapálya Zala Kft. – A Zalaegerszegi Járműipari

Tesztpálya II. ütemének (keretmegállapodás) megvalósítására irányuló közbeszerzési eljárás című pályázata és

1. helyezett (megosztott):

a NIF Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. – 83. sz. 2x2 sávú főút Pápa-Győr közötti szakaszának kivitelezése című pályázata

Szolgáltatás-megrendelés kategória:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata – Innováció a Debreceni Strandfürdő tervezésére irányuló közbeszerzési eljárásban című pályázata

Árubeszerzés kategória:

Magyar Közút Nonprofit Zrt. – Személygépjármű kiskiflotta beszerzés című pályázata

2021

Építési beruházás kategória:

NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft. és Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata - Kaposvár megyei jogú város szennyvíztisztító telepének fejlesztésére irányuló közbeszerzési eljárása című pályázata

Árubeszerzés kategória:

Magyar Közút Nonprofit Zrt. – Irodabútor beszerzése tárgyú pályázata

2022

Építési beruházás kategória:

1. helyezett:

Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt. – Magyar Zene Háza generálkivitelezési munkáinak elvégzése című pályázata

2. helyezett

NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft. – Eger Város szennyvízcsatorna-hálózatának fejlesztése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése

Szolgáltatás-megrendelés kategória:

Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány - 8. Nemzetközi Természet- és Környezetvédelmi Fesztivál és Filmszemlék – Rendezvényszervezés zöld közbeszerzés útján című pályázata

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ	2
ELŐSZÓ	4
1. BEVEZETÉS	6
2. A ZÖLD KÖZBESZERZÉS FOGALMA	8
3. EURÓPAI UNIÓS ÉS HAZAI CÉLKITŰZÉSEK	9
4. A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOKAT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE	10
5. ZÖLD STATISZTIKÁK	12
6. A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEKRE VONATKOZÓ JOGI SZABÁLYOZÁS	17
6.1. Zöld közbeszerzési stratégia és szervezeti felelősségi rend kidolgozása	17
7. A KÖRNYEZETVÉDELMI SZEMPONTOK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI	19
7.1. A beszerzés tárgya, a műszaki leírás meghatározása	19
7.1.1. Az előkészítés és az előzetes piaci konzultáció	19
7.1.2. Az ajánlatkérő mozgástere a beszerzés tárgyának meghatározása és a műszaki leírás rögzítése során	21
7.1.3. Címkék használata	25
7.2. Uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer alkalmazása a műszaki leírás rögzítése során	25
7.3. Kizáró okok	27
7.4. Alkalmassági követelmények	28
7.5. Értékelés	29
7.5.1. A legjobb ár-érték arány – környezetvédelmi szempontok alkalmazása	29
7.5.2. A legalacsonyabb költség	32
7.5.3. Aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalások	33
7.6. Szerződéses feltételek	33
8. KÖTELEZETTSÉGEK AZ ÁGAZATI SZABÁLYOZÁSBAN	36
8.1. Energiahatékony beszerzések	36
8.2. Tiszta jármű beszerzések	40
8.3. Zöld Busz Program	41
8.4. Közétkeztetés tárgyú közbeszerzések	44
A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG 'KÖZBESZERZÉSI NÍVÓDÍJ' PÁLYÁZATÁNAK DÍJAZOTTJAI 2018-2022 KÖZÖTT	46

IMPRESSZUM

Közbeszerzési Hatóság

1026 Budapest, Riadó u. 5.; Pf. 166.; kapcsolat@kt.hu; 06-1-882-8500

Felelős kiadó:

Dr. Kovács László elnök

Dr. Kugler Tibor főtktár

Felelős szerkesztő:

Dr. Havas-Kovács Gabriella főosztályvezető, Fenntarthatóság és Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya

A kiadvány a Közbeszerzési Hatóság Fenntarthatósági Munkacsoportjának szakmai támogatásával készült.

A kiadvány grafikai megvalósításáért felelős:

Classmate Studio Kft.

A portréfotókat készítette:

Juhász Anna (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

Aradi Barna

A kiadványban szereplő további képeket szolgáltatták:

Sátoraljaújhelyi Erzsébet Kórház

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata

Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány

Palkó György

Magyar Posta Zrt.

Shutterstock

A kézirat lezárva:

2023. május 15.

Közbeszerzési Hatóság
Fenntartható Magyarországért Program